

ŠTIAVNICA 1526

RITA SINGULA

Štiavnica 1526

Tichý záznam

Rita Singula

Edícia Štôľňa

Obsah

Predslov	5
Prehľad misií	7
Prológ	9
Predpis 1.2 Krytie	13
Prieskum	17
Predpis 4.1 Peniaze a majetok	27
Budín	31
Predpis 3.1 Zásah	42
Moháč	46
Predpis 2.4 Liečenie mimo tímu	57
Dieťa	60
Predpis 5.3 Komora a správy	70
Komora	74
Predpis 7.1 Prerušenie	83
Portál sa neotvoril	87
Predpis 6.2 Schránka a sekvenčné otváranie	98
Archivárka	103
Príloha: z príručky základne	114
Doslov	130
Ako táto kniha vznikla	133

O knihe

Edícia Štôľňa

Portál v štiavnickej bani vedie do roku 1526. Šesť misií, sedem predpisov a tri pravidlá, ktoré sa nedajú dodržať: neprezradiť sa, nič tam nenechať, nič nezmeniť.

Predslov

Komora pod Štiavnicou má jednu lampu a jeden stôl. Na stole leží príručka. Rohy má ohnuté na miestach, ktoré niekto potreboval nájsť potme: predpis o krytí, predpis o tom, čo sa nesmie nechať v zemi, a jedna strana, na ktorej nie je nič dôležité, iba tabuľka životnosti liekov, a tá je ohnutá najviac. Na predsádke nie je meno, iba číslo tímu. Ten tím sa nevrátil. Príručka áno; prišla späť v koži a vo vosku, v prvej vrstve schránky, a základňa z nej urobila ďalšiu revíziu. Takto sa tá kniha píše. Nikto ju nenapísal celú a každý, kto ju otvoril, do nej niečo pridal tým, že niečo pokazil.

Nováčik ju dostane pred prvým oknom a číta ju tak, ako sa číta poriadok ubytovne: rýchlo, s vedomím, že to nebude treba. Tri pravidlá sú na prvej strane. Neprezraď sa. Nič tam nenechať. Nič nezmeniť. Zvyšok príručky sú predpisy, ktoré hovoria, čo tie tri vety znamenajú, keď sa pod nimi stojí v roku, ktorý má iné ceny, iné choroby a iné zuby.

Táto kniha je postavená rovnako. Pred každou misiou stojí predpis, suchý, číslovaný, bez mien. Nehovorí, čo sa v misii stane. Ukáže sa to až v nej: koľko stojí dodržať ho. V hlavičke je číslo revízie a misia, po ktorej revízia pribudla; číslo hovorí, koľkokrát ho základňa musela prepísať podľa toho, čo sa niekomu stalo. Niektoré čísla misií v hlavičkách do tejto knihy nepatria. Kniha ich nevysvetľuje.

Kniha nie je o stroji. Stroj sa neopisuje, lebo tím ho nevidí; vidí kameň, ktorý sa na desať minút stane dverami, a potom zase kameň. Kniha je o ľuďoch, ktorí sa rozhodli nezasiahnúť. Miesta, dátumy, ceny a mená v nej sú z prameňov alebo sú v prameňoch možné; kde pramene mlčia, má kniha voľnosť; nikde im neprotirečí.

Rok 1526. Tri mesiace pred Moháčom. V Budíne kráľ bez peňazí a knižnica, z ktorej sa už rozdáva; v Bystrici sa haviari búria pre zlú mincu; Štiavnica je kráľovnino banské mesto bez hradieb, zvony v nej merajú deň a každý cudzinec je podozrivý z toho, že prišiel poburovať. Základňa má zoznam toho, čo zmizne, a päť ľudí, ktorí to majú odpísať skôr, než sa to stane. Tím odchádza v máji. Mestská kniha o ňom vie dve vety. Prvú poznáte skôr než oni.

Rita Singula

Prehľad misií

Prieskum. Máj 1526. Hana, historička a vedúca tímu, prichádza do Štiavnice ako Anna Weberová, vdova po freiberskom majstrovi, s bratom Thomasom, hutníkom, a sestrou Klarou, bylinkárkou; Marek je jej sluha Markus, Ondrej kupec s knihami, ktorý s nimi cestuje z Norimbergu. Úloha: kúpiť dom pod Glanzenbergom, z ktorého pivnice vedie stará štôľňa ku komore, a podiel v tej štôľni, a prejsť skúškou mesta, ktoré má za humnami vzburu haviarov v Bystrici a pred sebou vojnu. Mesto ich preverí dôkladnejšie než základňa.

Budín. Jún 1526. Ondrej, archivár, ako Andreas, kníhkupec z Norimbergu, ide s Marekom štyri dni na koni pod budínsky hrad. Kráľovská pokladnica je prázdna a kráľ platí tým, čo má. Ondrej má kúpiť jeden rukopis z kráľovskej knižnice, z ktorej sa už rozdáva, a cesta k nemu vedie cez kupca s vínom, ktorý dvoru dodáva na úver a čaká na svoje peniaze ako ostatní; o rukopise sa vie iba to, že po Moháči zmizne, a o človeku, ktorý ho predáva, nevie základňa nič. Cena musí byť obvyklá.

Moháč. August 1526. Marek, bývalý dôstojník, ide na juh pod Haniným vedením, v sprievode toho istého kupca, ktorý vezie sudy pánom, čo mu dlhujú za jarné víno, a vyberá si svoj dlh priamo pri vojsku. Základňa chce svedectvo bitky: čas, terén, počty vozov a stanov, počasie. Marek má byť sluha pri vozoch a vidieť iba to,

čo vidí sluha pri vozoch. Bezpečná vzdialenosť, z ktorej bitku vidno, neexistuje.

Dieťa. Október 1526. Klára, lekárka, ako Klara, sestra vdovy, bylinkárka, v izbe za hostincom ošetruje obkladmi a bylinkami mesto, ktoré po Moháči čaká Turkov. Turci neprídu; choroba áno. Dcéra hostinského dostane horúčku, ktorú Klára pozná z učebnice, a v batohu v komore leží liek, ktorý je päťsto rokov ďaleko.

Komora. Október 1526. Tomáš, banský inžinier, ako majster Thomas Fischer, rozširuje pred zimou úkryt v štôlni, v noci, sám, s huntom a kahancom. Za zasypaným úsekom nájde výklenok zamurovaný tak, ako to učí príručka, a v ňom správu v koži a vosku. Murivo je staršie než ich príchod.

Portál sa neotvoril. November 1526. Šesť mesiacov od príchodu, komora, štvrtá hodina ráno času základne, jediné široké okno tímu. Hana čaká s tímom pri kameni, batohy zbalené na odchod, správa z výklenku pripravená na odovzdanie. Mesto nad nimi má kráľa, o ktorom sa háda, či je kráľ, a zimu. Tím má päť názorov, čo robiť.

Archivárka. Rok 2026. Eva, archivárka v Banskej Bystrici, pozná mestskú knihu z roku 1526 v origináli a vetu o saskej vdove naspamäť. Výskumný ústav v starej bani ju pozve na otvorenie zamurovaného úseku štôlne na Glanzenbergu, ktorý je v banských mapách vedený ako opustený od šestnásteho storočia. Za múrom je výklenok, vo výklenku vrstvy písomností a pod poslednou z nich podpis. Eva chce vidieť, čo je za tou vetou.

Prológ

Miestnosť nemá okno a má dva stoly. Na jednom je papier základne, tenký, biely, bez vodoznaku, a atrament, ktorý za päťsto rokov nezhnedne a schne pomaly. Na druhom ležia hárky, z ktorých má odpisovať. Muž, ktorý jej ich priniesol, nesedí. Stojí pri dverách s rukami za chrbtom a číta jej z papiera, ktorý drží tak, aby naň nevidela.

„Predpis 6.2.4.“

„Viem.“

„Odpisujete vlastnou rukou. Riadok po riadku. Nič sa nevynecháva, nič sa neopravuje. Ani pravopis.“

Žena si sadne. Hárok je fotokópia, sivá, s okrajmi stmavnutými od skla, cez ktoré ho snímali. Písmo na ňom pozná, lebo je jej. Predtým, než začne, prečíta ho celý, hoci to nemá v pokyne, a muž pri dverách ju nechá.

Na prvom hárku je číslo tímu a pod ním veta. V predlohe má tá veta dve slová podčiarknuté a ona ich podčiarkne tiež, jedným ťahom, ako sa podčiarkuje v cudzom liste, ktorý sa odpisuje pre súd. Na druhom hárku sú mená, ako ich píše základňa, krytie za čiarkou. Anna Weberová, vdova, zo Saska. Thomas Fischer, majster, brat vdovy. Klara, sestra vdovy. Markus, sluha. Andreas, kníhkupec z Norimbergu. Pri každom mene je jedno slovo, ktoré nie je v nijakom predpise. Pri mene Thomas Fischer sa jej pero zastaví na dĺžku jedného dychu. Potom napíše to slovo tak, ako je v predlohe,

a ide ďalej.

Odpisuje presne. Tam, kde je v predlohe slovo prečiarknuté a napísané znova, prečiarkne ho a napíše znova. Tam, kde sa v predlohe rozpil atrament, nechá atrament rozpiť sa; nevie, ako sa to robí, a urobí to. Ruka jej ide rovno a toto je celý výcvik.

Keď skončí, muž pri dverách jej podá prúžok papiera, úzky ako palec, a hovorí; do svojho papiera sa pritom nepozrie, lebo túto vetu už pozná naspamäť.

„Obal. Meno a mesiac. Paličkovým písmom.“

Napíše na prúžok jedno meno a jeden mesiac písmom, ktoré základňa učí preto, aby nebolo ničie. Meno nie je jej. Mesiac ešte nenastal. Muž hárky vloží do puzdra, puzdro do kože, zviaže motúzom, prúžok prilepí na kožu a celé to zaleje voskom po obvode tak, ako je to na fotokópii, ktorú sníma niekto o päťsto rokov neskôr. Potom to odnesie do miestnosti na druhom konci chodby.

„Kto to uloží?“

„Nie váš tím.“

„Kedy?“

„Skôr.“

Chvíľu sedí pri prázdnom stole. Potom sa spýta to, na čo má podľa pokynu právo, a on jej odpovie tak, ako má podľa pokynu odpovedať.

„Je to doložené?“

„Je to doložené.“

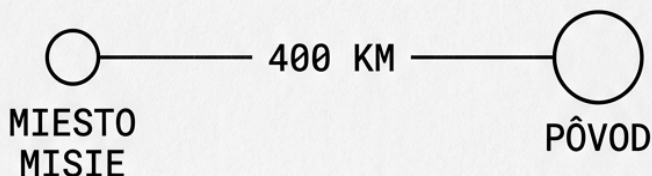
„Aj to, čo je podčiarknuté?“

„Aj to.“

Vstane. Za dverami je chodba a na jej konci karanténa, dvadsaťjeden dní bez okna, s uzdou a lopatou, ktoré tam sú práve na to, aby ruky nezmäkli. Štyria tam už sú od rána; ona ide o deň neskôr a nikto to nezapíše. Má na sebe šaty vdovy, drsné, a šatku uviazanú tak, ako sa viaže v Sasku. Do komory pôjde so štyrmi ľuďmi, ktorých mená práve odpísala vedľa svojho.

Predloha sa o mesiac vráti na policu, z ktorej ju vzali. Rozdiel medzi ňou a tým, čo práve odniesol, nikdy nikto nenájde, lebo nijaký nie je.

KRYTIE

LEGENDA · TELO · JAZYK · PÍSMO

ODBORNOSŤ · DEDIČNOSŤ

SVEDKOVIA MIMO DOSAHU MISIE

VZDIALENÝ
CUDZINEC

Predpis 1.2 Krytie

Príručka základne · 1.2 · rev. 5 · po misii 1762-02

1.2 Krytie

Operatívce nikdy nie je domáci. Krytie je vzdialený cudzinec, schválený pred vyslaním; v teréne sa nemení. Osoba je každý, kto nie je členom tímu.

1.2.1 Zásada

Miesto pôvodu krytia leží najmenej 400 km od miesta misie, v oblasti, odkiaľ cudzinci v tom čase bežne prichádzali: pre rok 1526 Sasko, Tirolsko, Norimberg, Flámsko. Bližšia oblasť je nápadná aj s úplnou legendou.

1.2.2 Legenda

Legenda obsahuje farnosť, meno majstra, dôvod cesty a mená svedkov. Svedkovia sú z miesta, odkiaľ odpovedí nepríde do konca misie: list tam ide cez leto a späť cez zimu. Legenda musí vydržať výsluch pri stole: tie isté otázky v inom poradí, od osoby rovnakého remesla, od ženy. V teréne sa nedopĺňa.

1.2.3 Telo

Operatívca prezrádza výška, úplný a rovný chrup, zubné výplne a ruky bez mozoľov. Pred vyslaním 90 dní práce rukami podľa remesla krytia, 30 dní zníženého príjmu potravy, chôdza v dobovej obuvi a výcvik v sedle. Výplne sa nahrádzajú cínom; zlato v ústach je nápadnejšie než výplň, ktorú má nahradiť.

1.2.4 Jazyk

Operatívce hovoria jazykom krytia a tými jazykmi

miesta, ktoré jeho krytie prirodzene ovláda: majster zo Saska nemčinou, kupec z Norimbergu aj latinčinou a maďarčinou z trhu. Jazykom domácich nehovorí ani vtedy, keď mu rozumie; prízvuk je súčasť krytia, nie chyba. Slová, ktoré v čase misie neexistujú, sa nepoužívajú.

1.2.5 Odbornosť

Operatívce nevie viac, než vie jeho krytie. Vedomosť je aj postup, ktorý predvedú ruky bez slov. Výsledok lepší, ako by dosiahol miestny majster rovnakého postavenia, je porušenie 1.2 a zásah podľa 3.1 bez dokazovania, aj keď ho osoba prijme ako zručnosť cudzinca. Prospech osoby nie je poľahčujúca okolnosť.

1.2.6 Dedičnosť

Pri dlhej misii a pri prerušení podľa 7.1 sa krytie odovzdáva ako dielňa alebo rodina: syn, synovec, tovariš, vdova. Dedič krytia je operatívce; osoba sa dedičom krytia nestáva ani sobášom.

1.2.7 Listiny

Listina krytia sa vyhotovuje iba tam, kde ju miesto pri prijatí cudzinca vyžaduje; zostáva v mieste, je stopa podľa čl. 2 a jej zápis v mestských účtoch sa oznamuje úzkym oknom.

1.2.8 Písmo

Odsek platí pre to, čo zostane u osôb: listiny, listy a účty vedené pre osobu. Píše sa rukou doby a miesta; ruka, číslice a pravopis súčasnosti sú stopa podľa čl. 2 rovnako ako prostriedok tímu. Písmo sa cvičí v lehote

90 dní podľa 1.2.3. Tichý záznam, účty krytia a denník tímu sú prostriedok tímu podľa čl. 2; vedú sa a ukladajú v úkryte.

1.2.9 Revízia

Odsek 1.2.3 pribudol v rev. 3. Odsek 1.2.5 sprísnila rev. 5 po misii 1762-02, keď operatívca s krytím majstra ukázal pri peci ruky. Pozri správu o incidente v prílohe B. Znenie predpisu pred rev. 5 sa z príručky odstraňuje.

Prieskum

Richtárova izba mala okná do námestia a na Turíce ich otvorili, takže k jahňaťu na stole išiel dym od huty a zvonny z troch kostolov, ktoré nezvonili rovnako. Domácich bolo pri stole šesť: richtár, jeho žena, dvaja valdbürgeri z rady, farár a mestský pisár, ktorý nejedol, iba počúval. Hana sedela v jediných čiernych šatách, jedla pomaly a rátala. Nie sústa. Otázky. Richtár ich kládol po nemecky, ako sa hovorí s cudzincom, a ona odpovedala freiberskou nemčinou, ktorú sa učila štrnásť mesiacov a ktorá v tejto izbe znela ako jazyk odinakiaľ. Tak mala znieť.

Odkiaľ. Z Freibergu v Sasku. Ktorá farnosť. Svätý Peter, na hornom konci mesta. Manžel. Michael Weber, majster v hute na Mulde, zomrel minulú jeseň na kašeľ, ktorý mal dvadsať rokov. Kto ho učil. Majster Schwabe, ktorý ešte žije. Prečo do Uhier. Lebo striebro sa z Freibergu sťahuje do Jáchymova a majstri za ním, a kto nechce tam, kde je viac majstrov než rudy, ide tam, kde je viac rudy než majstrov. Kto to dosvedčí. Farár u svätého Petra a majster Schwabe, obaja vo Freibergu; list tam a napäť trvá dlhšie než leto.

Bolo jahňa, lebo boli Turíce, pstruh pre parádu a víno z juhu, ktoré richtár nalial sám a povedal, že je z Budína. Hana pochopila, že to je cena. Pili ho pomaly.

Starší valdbürger, ktorý jedol a mlčal, sa spýtal na baňu. Nie ako richtár; ako človek, ktorý baňu má. Hana

povedala meno, ktoré sa naučila, on prikývol a spýtal sa, koľko siah má šachta. Tomáš odpovedal. Valdbürger prikývol znova, pomalšie, a Hana pod stolom rákala, koľko takých otázok legenda vydrží.

„Neposlali vás Fuggerovci?“ spýtal sa richtár.

„Nie.“

„Škoda,“ povedal starší valdbürger do taniera, a richtár sa naňho pozrel tak, ako sa pozerá na druhú stranu stola, keď pri ňom sedia dve strany. Práve sa jej spýtali, ku ktorej patrí. Nepatrila k nijakej. Vdova zo Sas-ka s vlastným striebrom nebola od Fuggerovcov ani od haviarov, a to bolo jediné, čo sa tu nedalo použiť proti nej.

Potom sa spýtala richtárova žena.

Do tej chvíle nepovedala nič. Sedela na konci stola s rukami na bruchu, ako sedia ženy, ktoré rodili, a dívala sa na Hanu tak, ako sa ženy dívajú na ženy: na šaty, na ruky, na vlasy pod šatkou. A potom sa cez celý stôl spýtala tichým hlasom, ktorý všetci počuli, prečo má vdova také zuby.

Klára pod stolom chytila Hanu za ruku.

Zuby. Všetky, rovné a biele, v ústach ženy, ktorá má vyše tridsať a pochovala muža. Richtárka mala v ústach päťmedzier a povedala to očami. Hana cítila Klárine prsty, studené, a v ústach každý zub zvlášť, aj ten, kde bola výplň, ktorú jej v základni vyvítali a nahradili niečím, čo bolelo tri týždne.

„V Sasku si ich umývame popolom,“ povedala.

„Z bukového dreva.“

Richtárka čakala. To nestačilo.

„A Boh mi nedal deti,“ povedala Hana. „Každé dieťa stojí matku zub. Ja som nezaplatila ani jeden.“

Richtárka sa dívala ešte chvíľu. Potom sa jej tvár zmenila; nie na súcit, na niečo praktickejšie, na výpočet, v ktorom vdova bez detí vyšla horšie než ona so svojimi medzerami. Prikývla, farár povedal po latinsky niečo o Božej vôli a stôl sa vrátil k jahňatú. Klára pustila Haninu ruku. Legenda vydržala. Nie preto, že sedela; preto, že stála niečo, čo sa dalo pri stole vidieť.

Štyri noci predtým bola tma, akú Hana nikdy nevidela. Zistila, že sa dá cítiť na tvári ako mokrá handra. Marek kresal dlho, lebo kresadlo držal po prvý raz mimo výcviku; potom knôt chytil a k loju sa pridalo mokré drevo a voda, ktorá kvapkala za stenou. Dve truhlice s tým, čo doba poznala, a tri batohy, ktoré sa v prítomnosti osôb neotvárali.

„Šesť mesiacov,“ povedal Marek pri kameni, ktorý pred minútou prestal byť dverami. „Do dňa.“

Ostatní sa pozreli na kameň. Hana sa pozrela na druhú stranu, kde sa komora zužovala do chodby a chodba sa po desiatich krokoch končila zásypom. Za ním, hovoril plán základne, vedie stará štôľňa dolu k mestu do pivnice domu, ktorý ešte nie je ich. Hana komoru premerala krokmi. Trinásť krokov na dĺžku, osem na šírku.

Pred svitaním vyšli druhou chodbou, tou, čo stúpala, k ústiú zarastenému lieskou na svahu Glanzenbergu a zišli lesom k dolnej ceste od Hrona. Keď zvonili na prvú omšu, kráčali po nej hore, päť cudzincov s dvoma truhlicami, ako ľudia, ktorí prišli po vode a posledný deň pešo. Štiavnica sa začínala hutou pri potoku, ktorá dymila skôr, než bolo vidieť domy, potom haldami, potom sírou, ktorá sa Hane usadila v hrdle a už tam zostala, a napokon zvonmi.

Trh pod kostolom svätej Kataríny mal tri tváre. Pekárka, ktorá vzala od Ondreja denár, obrátila ho k svetlu a povedala Bystrica, ako sa hovorí nadávka; minca bola z nových, ľahká, a v Bystrici sa za ňu haviari už rok búrili. Haviar bez palca na ľavej ruke, ktorý sa Tomáša po slovensky spýtal, či je od Fuggerovcov, a keď Tomáš nerozumel, ukázal na jeho ruky a zasmial sa; volal sa Matej z Hodruše a robil v šachte pod Glanzenbergom. A mladý muž v dobrom súkne, ktorý nič nekupoval a o ktorom kupec vedľa Ondreja povedal, že je od tých, čo ich vlani vyhnali od medi a čo sa k nej práve vracajú; trh okolo neho stíchol na šírku troch stánkov. Vdova so striebrom v truhlici a bratom hutníkom bola štvrtá. Hana videla, kam ju trh zaradil, na tvári hostinského skôr, než mu Ondrej zaplatil.

Hostinský Gregor prenajal vdove a jej sestre izbu vza-
du; muži dostali lavice v šenku. Ondrej zaplatil týždeň
vopred zlatým, ktorý Gregor zahryzol, obzrel a schoval
rýchlejšie, než sa patrilo. Po dvore behalo dievča s dž-

bánom, ktorý bol naň priveľký. Klára sa za ním pozrela. Hana nie.

Do huty ich vzal Kaspar, mladší z valdbürgerov, ten, ktorý pri obede mlčal inak než starší. Mal kuksy v troch štôľňach a hutu pri potoku, ktorú si viedol sám ako hutmajster, lebo k peci nepustí nikoho, kto by mu za plat klamal; na chrbtoch rúk mal vypálené škrvny ako jeho tovariši. Nech vdova vidí, čo z rudy vyjde, keď kupuje podiel. A nech to vidí jej brat.

Hana v hute vydržala hodinu, o hodinu viac, než dokázala dýchať. Pec hučala, síra štípala, na zemi ležali kôpky rudy, ktoré boli pre ňu kamene a pre Tomáša vety. Kaspar mu ich ukazoval bez slov: zdvihol, podal, čakal. Tomáš vážil v dlani, lámal, díval sa na lom proti svetlu od dverí, vracal.

Potom tovariši prepichli pec a Hana videla, ako Tomášove ruky robia niečo, o čom hlava nevedela. Zdvihol kus trosky, ktorá práve stuhla, rozlomil ju o kameň, pozrel sa, a bez toho, aby prestal pozeráť, siahol po lopate, ktorú držal tovariš, a zmenil to, čo mal tovariš hodiť do pece. O jednu lopatu z inej kôpky. Tovariš sa pozrel na Kaspara, Kaspar prikývol a Tomáš si až vtedy uvedomil, čo urobil, vrátil lopatu, a ruky mu ostali vo vzduchu o chvíľu dlhšie, než mali. Hana nevedela, čo to bolo, a v jej krytí to bolo správne. Videla, čo vidieť bolo: Kaspar sa pozrel na trosku, na lopatu, na ruky a potom dlho

na Tomáša, a celú cestu späť sa na nič nespýtal.

Večer prišiel do hostinca, sadol si k stolu vdovy a povedal to rovno, ako sa hovorí obchod. Kuksy v starej štôlni pod Glanzenbergom, o ktoré sa vdova zaujíma, jej predá za cenu, za akú sa predáva štôlna bez rudy; má ich na krku od otca. Rada cudzej vdove dovolí kúpiť dom, lebo on sa za ňu postaví. Podmienka je jedna: majster Fischer bude v jeho hute. Nie ako tovariš, ako majster, na rok, pred radou a s rukou v jeho ruke.

„Videl som, čo urobil,“ povedal Kaspar. „Neviem, čo to bolo. Chcem to mať u seba, nie v Bystrici. Majster, ktorý mi odíde od pece uprostred roka, odíde ako dlžník, a dlžníka hľadá huta, rada a každý, kto mu nosil rudu.“

Tomáš neodpovedal, lebo vdova hovorí za dom. Hana povedala, že si to rozmyslí do rána, a keď Kaspar odišiel, ostala sedieť s pohárom. Mesto neprijalo vdovu preto, že jej farnosť sedela. Prijalo ju preto, že v jej dome bol muž, ktorého ruky chcelo mať u seba, a cudzinec, ktorého huta čaká každé ráno, je cudzinec, ktorého mesto drží. Krytie nie je to, čo povieš. Krytie je to, čo z teba chcú.

„To je 1.2.5,“ povedal Tomáš v izbe vzadu, keď boli sami. „Každý deň. Každá lopata. A rok, keď odchádzame v novembri.“

„Viem.“

„A ty to podpíšeš.“

„Zajtra ráno.“

Tomáš sa na ňu díval a Hana videla, že ho to nedesí.

Že sa na to teší. Že je jediný z piatich, komu táto doba dáva to, čo doma nemal: pec, pri ktorej sa nemusí pýtať, iba nesmie povedať, odkiaľ to vie. Hana videla reťaz celú, od pece po november, a nepovedala nič, čo by mu tú radosť vzalo.

Dom pod Glanzenbergom bol po haviarovi, ktorého vzala štôľňa. Mal pivnicu, ktorej zadná stena nebola stena, ale nízke dvere zo starých dosiek, a za nimi tmu a pach, ktorý Hana poznala z prvej noci. Kúpa sa uzavrela pred richtárom a radou v sobotu pred Božím telom. Richtár povedal nahlas, že rada dovoľuje cudzej vdove kúpiť dom, lebo jej brat je majstrom v hute valdbürgera Kaspara; Kaspar s Tomášom si pred radou podali ruky a Hana povedala áno, po nemecky, pred všetkými. Ondrej vyložil na stôl štyridsať uhorských zlatých, platbu schválenú pred vyslaním; pisár ich najprv rátal a potom vážil a napísal do knihy jednu vetu, ktorú Hana nevidela, lebo vdova sa do mestskej knihy nedíva. O majstrovi nenapísal nič: brat u sestry nie je vec knihy, vecou knihy by bol cudzí majster prijatý do domu vdovy, a to sa v dome vdovy Weberovej v roku 1526 nestalo. Kukusy prešli o dva dni neskôr pred banským majstrom do banskej knihy, za cenu, ktorú Ondrej zapísal ako obvyklú pre štôľňu bez rudy, s druhou poznámkou, čo tá cena stojí.

Tomáš zišiel do pivnice v tú istú noc s kahancom tieným dlaňou a vrátil sa po dvoch hodinách so špinou na kolenách. Štôľňa je priechodná tridsať siah a potom je zásyp, ten istý, z druhej strany. Matej z Hodruše, ktorý v nej robil ako chlapec, povedal za dve holby piva, že ju nezavalila skala, ale to, čo haviari nahádzali dnu, keď ju opúšťali. Tomáš to potvrdil: zásyp má na hrúbku šesť siah a je z kameňa, hlíny a starého dreva a netreba naň želiezko a kladivko, iba lopatu a chrbát. Rúbanina pôjde do starého výlomu na boku chodby, dvadsať krokov od pivnice, kde je miesta na dvakrát toľko. A vzduch pôjde najprv hore, pod stropom, kde zásyp sadol a nechal medzeru na ruku; kým plameň kahanca líha k pivnici, ťahá to od komory a dá sa kopať; keď plameň stojí, Tomáš ide von a čaká. Tri týždne, ak bude kopať sám a v noci.

„Do zimy tu bude sucho,“ povedal a pozrel sa na Hanu, lebo to bola veta, ktorú povedal nechtiac. „Nie že by sme tu boli do zimy.“

„Nie,“ povedala Hana.

Klára sa spýtala, či sa oplatí kupovať drevo na zimu, keď v novembri odchádzajú. Hana povedala, že vdova, ktorá v lete nekúpi drevo, je nápadná. Bola to pravda. Nebola to odpoveď, a Klára to počula a nechala to tak.

Úzke okno bolo v sobotu o štvrtej ráno času základne, ako každý siedmy deň; ten čas sa v tomto meste nedal odmerať ničím okrem zvyku. Do komory sa z pivnice ešte nedalo prejsť; Hana išla hore, cez les, k ústiú na svahu, sama, lebo správu za tím nahráva vedúci.

V komore si sadla na truhlicu a nahrala, čo bolo. Tím na mieste. Dom v mestskej knihe, kuksy v banskej. Štôlna z pivnice priechodná po zásyp, majster kope. Majster v hute valdbürgera na rok, pred radou; 1.2.5 každý deň, schválila vedúca. Tichý záznam vedie vedúca.

Potom vypla, čo mala vypnúť, a ostala ešte chvíľu sedieť. Kameň, ktorý bude dverami, stál v tme na svojom mieste. Hana sa naň nepozrela. Pozrela sa na zásyp, na strop, na miesto, kde kvapkalo, na trinásť krokov na dĺžku a osem na šírku. Dívala sa na komoru tak, ako sa vdova díva na dom, ktorý práve kúpila. Ostatní v nej videli dvere.

Základňa odpovedala v ďalšom okne dvoma slovami. Doložené. Pokračovať.

V mestskej knihe Banskej Štiavnice je za rok 1526 o vdove jedna veta: Anna Weberová zo Saska kúpila dom pod Glanzenbergom za štyridsať zlatých. V banskej knihe je druhá, o kuksoch v starej štôlni na tom istom vrchu. Tím nepoznal znenie ani jednej. Základňa poznala obe naspamäť.

Neposlala ich tam preto, aby sa zapísali. Poslala ich, lebo už zapísaní boli.

PENIAZE A MAJETOK

1 ZLATÝ = 100 DENÁROV

1 STARÝ DENÁR = 2 NOVÉ

KÚPA SA ZAPOČÍTAVA

	KOMORA	CESTA
ZLATÉ		
DENÁRE		

CENA OBVYKLÁ • ANI VIAC ANI MENEJ

Predpis 4.1 Peniaze a majetok

Príručka základne · 4.1 · rev. 3 · po misii 1453-01

4.1 Peniaze a majetok

Tím platí, kupuje a vlastní iba spôsobom doby a miesta. Peniaze a majetok tímu sú stopa podľa čl. 2 od chvíle, keď opustia komoru, aj keď sa platba nezapíše. Platba, ktorú pramene dokladajú, je doložená; platba, o ktorej mlčia, sa vedie ako tichý záznam. Tichý záznam nie je doloženie.

4.1.1 Minca

Platí sa dobovou mincou razenou základňou podľa predlohy z prameňov; líši sa iba opotrebovaním. Od roku 1521 sú v obehu starý denár a nový s polovičným striebrom; operatívce prijíma obidva a platí tým, ktorým platí trh. Platba starou mincou nad mieru obvyklú pre postavenie krytia je nápadnosť podľa 1.2.

Hotovosť tímu nesmie presiahnuť hodnotu, pri ktorej by sa zmenila cena na trhu; stropy sú v 4.3. Do hotovosti mimo komory sa počítajú zlaté; denáre na cestu podľa 4.3 nie. Kúpa podľa 4.1.2 a 4.1.4 sa do stropu započítava a výnimka pre doložený predmet nie je. Platba nad strop sa schvaľuje podľa 4.3.3.

4.1.2 Majetok

Kúpa nehnuteľnosti alebo podielu je prípustná, iba ak je doložená alebo ak pramene o mieste mlčia. Doložená kúpa sa vykoná tak, ako je doložená: meno, cena, rok. Zápis robí mesto alebo banský súd; tím ho nevytvá-

ra ani nepozná. Majetok sa neopúšťa bez majiteľa doby a miesta. Opustený dom je stopa podľa čl. 2 aj po storočiach.

4.1.3 Osoba

Nič sa nekupuje od osoby, ktorej majetok je v prameňoch doložený inak, než by po kúpe bol. Obvyklá je cena, ktorú by v tom mesiaci a na tom mieste zaplatil kupiec rovnakého postavenia bez vedomosti základne. Prepлатenie aj zaplatenie pod cenu obvyklú sú zásah podľa 3.1 bez ohľadu na sumu. Kupec, ktorý nezjednáva, je nápadný podľa 1.2. Dar osobe je zakázaný. Almužna a povinná dávka doby a miesta (daň, ofera, príspevok do bratskej pokladnice) darom nie sú; neposkytnutie dávky je nápadnosť podľa 1.2.

4.1.4 Zaniknuté predmety

Kúpa predmetu, o ktorom pramene hovoria, že zanikol, je prípustná pri kópii aj pri origináli, ak nezmení osud majiteľa ani miesto a čas zániku. Za osud majiteľa sa považuje to, čo o ňom pramene dokladajú: pobyt a majetok. Aj úmrtie. Peniaze, ktoré majiteľ za predmet dostane, sú súčasťou kúpy: to, čo s nimi urobí, je jeho osud. Ak pramene o majiteľovi mlčia, kúpa sa vedie ako tichý záznam. Základňa pred vyslaním oznámi operatívcovi, čo o majiteľovi má; ak nemá nič, oznámi to.

4.1.5 Úver

Hotovosť cudzinca nápadná nie je; nápadné je odmietnutie úveru, ktorý ponúkne miestny. Operatívec

úver prijíma a spláca v miere a v lehotách obvyklých pre postavenie krytia. Úver daný osobe sa nepremieňa na dar. Zápis mena krytia v cudzej knihe sa oznamuje úzkym oknom a vedie sa v tichom zázname. Dlh sa pred odchodom a pred prerušením podľa 7.1 vyrovnáva; nevyrovnaný dlh je stopa podľa čl. 2.

4.1.6 Revízia

Rev. 2 doplnila druhú vetu odseku 4.1.3. Odsek 4.1.4 pribudol v rev. 3 po misii 1453-01; pozri prílohu C. Znenie predpisu pred rev. 3 sa z príručky odstraňuje.

Budín

Mýto pod Svätým Beňadikom vyberalo opátstvo a mních, ktorý ho vyberal, sa na Ondreja pozrel raz, keď Ondrej zliezal z koňa, aby zaplatil, a druhý raz, keď naň sadal späť. Nepovedal nič. Nemusel. Andreas, obchodník s knihami z Norimbergu, sedel v sedle tak, ako sedia ľudia, ktorí sa to učili pol roka na dvore v inom storočí. Kôň, kúpený v júni od hostinského Gregora za cenu, ktorú Ondrej sám zapísal ako obvyklú, o svojom jazdcovi vedel všetko od prvého dňa. Hron tu bol široký a hnedý a cesta sa držala jeho brehu; brod pod opátstvom bol pre tých, čo išli na druhú stranu, a oni nešli.

Marek išiel o pol dĺžky za ním, ako ide sluha, a nehovoril. Nehovoril od Štiavnice. Na koni sedel dobre a to bola jeho chyba: sluha kníhkupca nesedí v sedle ako človek, ktorý v ňom velil. Nedalo sa s tým nič robiť, iba mlčať.

Cesta dolu Hronom trvala dva dni a krajina sa pripravovala na niečo, čo ešte nemalo meno. V dedinách zvonili v nezvyklom čase a pred kostolom v jednej z nich stál muž so zoznamom a pred ním chlapi bez zbraní. Ovos stál pod Levicami o tretinu viac ako v Štiavnici a hostinský to povedal ako cenu, nie ako správu. Ondrej zaplatil a nezjednával, čo bola chyba, ktorú videl hostinský aj Marek.

Dunaj prešli prievozom pod Ostrihomom. Hrad stál

na skale nad vodou a mesto pod ním bolo plné koní, ktoré nepatrili mestu. Hostinský bral Ondrejovi koňa z ruky a povedal po nemecky, s prízvukom, ktorý bol domáci a Ondrejov nie, že kôň je lepší než pán. Potom sa zasmial a spýtal sa, či pán kupuje knihy.

„Je to vidieť?“

„Na chrbte, pane. Kupci sedia rovno. Vy sedíte ako človek, ktorý číta.“

Ondrej sa zasmial tiež, lebo Andreas by sa zasmial, a v noci ležal na slame a mal v hlave to, čo mu Hana povedala v komore pred odchodom, keď sa vrátila od úzkeho okna s tvárou, akú mávala po oknách. Zväzok z kráľovskej knižnice, o ktorom pramene hovoria iba to, že po Moháči zmizol. Knižnica, z ktorej sa už rozdáva; komu a za čo, pramene nehovoria. Majiteľ nedoložený. Kúpa prípustná podľa 4.1.4, cena obvyklá, tichý záznam.

„O človeku, od ktorého kupuješ, nevieme nič,“ povedala Hana. „To nie je poznámka. To je verdikt.“

Budín ležal pod hradom ako mesto, ktoré si zvyklo na to, že sa naň niekto díva zhora. Štvrtý deň popoludní stáli pred bránou, kde sedel za stolom tridsiatnik, vyberal kráľovské clo a písal. Dva kone. Kupec z Norimbergu. Tovar žiadny. Spýtal sa, aký kníhkupec vezie prázdny vak, a keď Ondrej povedal, že ide kupovať, prikývol, že tak zaplatí, keď pôjde von, a napísal meno. Andreas. Bolo to prvý raz, čo to meno napísal niekto, kto nebol

zo základne, a Ondrej sa díval na pero, kým Marek nevzal koňa za uzdu. Mal pred sebou mesto, o ktorom čítal desať rokov, a nemal na to čas.

Norimberčania mali v meste ulicu a v ulici dvor a vo dvore Ulricha, kupca s vínom, ktorý hovoril nemčinou, ktorá už bola trochu z Budína. Ulrich Andreasa čakal. List od norimberského domu, ktorý základňa napísala tak, aby v Norimbergu nikto nikdy nedostal odpoveď, išiel v máji zo Štiavnice dolu Hronom s kupcom, ktorý vozil Ulrichovo víno hore; druhý, rovnaký, mal Ondrej v kabáte a Ulrich ho neotvoril. Nalieval, sťažoval sa na tridsiatok a na to, že vojsko kupuje víno na úver a ten úver je kráľ a kráľ platí tým, čo má. Ondrej sa spýtal, čo má.

„Knižnicu,“ povedal Ulrich a nalial. „A ľudí, ktorí ju čítali a ktorým dlhuje. Preto si tu, nie?“

Trh pod hradom bol ráno plný a Ulrich ním Ondreja previedol ako človek, ktorý ukazuje cudzincovi vlastný dvor. Medzi súknom a soľou stáli dva stoly s knihami. Za jedným Nemec z Viedne, za druhým dvaja muži v čiernom, ktorí predávali, čo mali, a tvárili sa, že to bolo vždy ich. Ondrej videl z diaľky väzbu, ktorú poznal z katalógu v základni, a išiel ďalej; verdikt znel na jeden zväzok a všetko ostatné na tom stole malo v prameňoch svoju cestu. Ulrich stál o krok ďalej a díval sa naňho, nie na knihy.

Večer vo dvore nalial a nepovedal nič o víne.

„Nie si kupec,“ povedal. „Kupec kupuje, aby predal.

Ty si dnes na trhu držal knihu za tri zlaté, ako sa drží vec, ktorá sa nepredáva. Nieкто ťa poslal po jednu knihu a dal ti na ňu peniaze, ktoré nie sú tvoje.“ Ondrej mlčal a Ulrich pokrútil hlavou, že ho to nezaujíma. „Aj ja predávam víno, ktoré nie je moje. Mihály deák z kancelárie píše kráľovi listy, ktoré nikto nečíta, a dostal za to knihu, ktorú nechce. Má syna, syn ide s kráľom a potrebuje koňa. Ja mám v maštali koňa a vojsko kupuje kone. Ty zaplatíš deákovi, deák zaplatí mne a ja o tebe nepoviem nikomu nič, lebo o ľuďoch, ktorí platia, nehovorím.“

To bol ten obchod. Zlato zo základne pôjde cez pisárov stôl do chlapcovej dlane a odtiaľ do Ulrichovej, a Ulrich ho previedol trhom nie preto, aby knihy videl Ondrej, ale aby on videl, kto ich berie do ruky. Andreas povedal, že dobre.

Vzal ho tam ráno po omši. Dom stál pod hradom v uličke a voňal atramentom a starým chlebom. Mihály deák bol muž po štyridsiatke, s prstami, ktoré mali atrament zažratý v ryhách tak hlboko, že už nikdy nebudú čisté, a s očami človeka, ktorý dvadsať rokov číta, čo píše iní. Hovoril po latinsky a Ondrej mu odpovedal latinčinou zo základne, ktorá znela ako z knihy, lebo z knihy bola. Deák to počul. Kupec z Norimbergu, ktorý sa latinčinu učil z Cicera a nie z ulice, bol dôveryhodnejší než ten, ktorý sa ju naučil na trhu, a drahší.

Pri dverách stál chlapec. Sedemnásť, možno menej, otcove ruky bez atramentu, bosý na kamennej dlážke, lebo topánky šetril. Volal sa Bálint. S otcom hovoril po maďarsky a Ondrej rozumel každé piate slovo, čo bolo presne toľko, koľko Andreas smel rozumieť, a o niečo menej, než potreboval.

Zväzok ležal na stole v plátne. Mihály ho rozbalil rukami, ktoré to robili opatrne a bez lásky, ako sa rozbaľuje plat. Koža, doska, kovanie. Na prednej doske erb, ktorý Ondrej poznal z katalógov, ktoré ešte nikto nenapísal. Písmo rovné ako pravítko, iniciály, ktoré niekto maľoval mesiac, zlato na nich pravé. Text latinský, prepis gréckeho autora, ktorého Ondrej poznal a ktorého tento prepis o tri mesiace nebude poznať nikto.

„Dvanásť zlatých,“ povedal Mihály.

Ondrej mal v opasku dvadsať a v hlave tabuľku. Zväzok tejto váhy, tejto väzby, v tomto meste, v tomto mesiaci: šesť až dvanásť. Dvanásť bolo na hornom okraji tabuľky. Ale Andreas by zjednával. Kupec, ktorý nezjednáva, je nápadný ako kupec, ktorý nevie čítať, a Ondrej sa to učil pol roka a stále to robil zle.

„V Norimbergu za taký zväzok osem.“

„V Norimbergu nie je kráľovská knižnica.“ Mihály to povedal bez pýchy, ako fakt o počasí. „Toto nie je zväzok. Toto je plat za dva roky. Dvanásť.“

„Deväť. Väzba je poškodená.“ Nebola.

Mihály sa pozrel na väzbu, potom na Ondreja, a Ondrej pochopil, že sa tu nezjednáva o cene. Chlapec pri

dverách povedal niečo po maďarsky. Ondrej rozumel jedno slovo: kôň. Mihály odpovedal dlhšie a chlapec sklonil hlavu a Ondrej rozumel ďalšie: kráľ. A potom, keď sa Mihály obrátil späť a hovoril už po latinsky, prišlo ostatné samo, nie z jazyka, ale z počtov.

„Syn ide s kráľom,“ povedal Mihály deák. „Kráľ dáva chlieb. Koňa nedáva. Chlapec bez koňa ide pešo s tými, čo idú pešo, a pán kupec vie, kde stoja tí, čo idú pešo.“

Ondrej to vedel presnejšie než ktokoľvek v tejto uličke, a to Andreas nesmel.

Predpis 4.1.3: cena obvyklá. Dvanásť bolo v tabuľke. Predpis 4.1.4: osud majiteľa sa nesmie zmeniť. Základňa o majiteľovi nevedela nič, a preto nevedela ani to, či práve teraz Ondrej sedí v jeho dome a mení mu ho. Tichý záznam. Pri stole v základni znel ten pojem ako výnimka. V uličke pod hradom znel ako to, čo je: ticho.

„Dvanásť,“ povedal Ondrej.

Vyložil ich na stôl. Mihály ich nepočítal. Posunul ich po stole synovi a syn ich vzal oboma rukami, ako sa berie chlieb, a Ondrej zabalil zväzok do plátna, do kože, do vaku, a odchádzal z domu, ktorý voňal atramentom, s vecou, ktorá podľa prameňov zmizla, s ôsmimi zlatými v opasku a s dlaňami, ktoré si z toho rána vedeli zapamätať iba dve veci: pergamen a mince.

Ráno na Ulrichovom dvore predával podomár pril-

by z voza a Ulrichov paholok viedol z maštale hnedého koňa, ktorého Ulrich kúpil na jeseň za víno. Bálint tam stál bosý a počítal. Vojsko kupovalo kone a kôň, ktorý by inokedy stál desať, stál v tomto týždni dvanásť. Prilba na voze dva. Chlapec mal dvanásť. Mince išli z jeho dlane do paholkovej; Ondrej vedel, kde boli pred šiestimi týždňami a kto ichrazil. Bálint sa potom pozrel na voz s prilbami a podomár sa pozrel naňho a obaja vedeli, koľko je dva, a chlapec sadol na koňa s holou hlavou. Sedel v sedle ako človek, ktorý sa to učil od šiestich rokov, a Ondrej sa díval, ako sa to má robiť. Ulrich stál pri maštali a nepočítal nič; mal to spočítané od mája.

Marek vyšiel z maštale s ich dvoma koňmi. Pozrel sa na hnedého tak, ako sa pozerá na terén, a povedal: „Dobrý kôň.“

Bola to prvá veta od Štiavnice.

Pri bráne sedel ten istý tridsiatnik. Kníhkupec, ktorý si v Budíne kúpil jednu knihu pre seba, zaplatil clo z hodnoty dvanástich zlatých v denároch, ktoré mu z mešca ubudli všetky, a tridsiatnik napísal riadok: meno, jedna kniha, tridsiatok. Základňa tridsiatnikovu knihu v ruke neдрží. Ak sa zachovala, je v nej Andreas z Norimbergu a nič z toho, čo viezol.

V Ostrihome zaplatil nocľah s dvoma koňmi zlatým, lebo denáre už nemal, a hostinský, ktorý vedel, ako pán

sedí na koni, mu vydal v nových denároch, jeden za jeden, ako vydáva ten, kto vie, že pán nebude rátať. Ondrej rátal. Andreas nie. Nespál. Čítal pri sviečke, ktorá stála denár z nových a ktorú kupec v noci nekupuje. Latinčina bola čistá, prepis bol starší než väzba a na okrajoch boli poznámky rukou, ktorú nepoznal a ktorá o tri mesiace nebude existovať nikde okrem tohto vaku. Pramene hovoria, že zväzok po Moháči zmizol. Nezhorel. Zmizol. Ondrej sedel v Ostrihome s ním na kolenách a bol ten, kto ho odniesol, a celú noc nevedel, či slovo, ktoré pramene použili, znamená záchranu, alebo iba jeho. V hrade nad mestom horelo svetlo a pri prievoze čakali vozy, ktoré ráno pôjdu na juh. Ondrej vedel, kam.

Nad ránom zaspal s prstom v knihe. Marek ho zobudil bez slova a Ondrej si až na prievoze uvedomil, že Marek celú noc sedel pri dverách.

Cesta späť hore Hronom trvala o deň dlhšie, lebo Ondrej vak držal pred sebou ako dieťa. Mýto pod Beňadikom zaplatil z nových denárov a mních ich obrátil k svetlu a vzal dvakrát toľko. V dedinách zvonili rovnako. Zoznamy pred kostolmi boli dlhšie.

V komore pod Štiavnicou zabalili zväzok do plátna a do kože a postavili ho na hranu do debny; do úzkeho okna sa v koži nezmestil a Ondrej ho rozobrať nechcel. Hana pre okno nahrala správu a čítala ju rovno, ako čítala všetko: kúpa vykonaná, cena dvanásť zlatých, ob-

vyklá, majiteľ nedoložený, tichý záznam. Predtým sa ho spýtala dve veci.

„Koľko si ponúkol?“

„Deväť.“

„Prečo si dal dvanásť?“

„Lebo nepustil.“

Hana prikývla. To bolo obvyklé. Kupec bez vedomosti základne by zaplatil dvanásť alebo odišiel bez knihy, a Andreas bez knihy odísť nemal. O koni v správe nebolo nič; kôň nebol kúpa tímu. Základňa v ďalšom okne poslala dve slová. Záznam prijatý.

Ondrej sa Hany spýtal, či základňa vie, kam tie peniaze išli.

„Nevie, kam išli,“ povedala Hana. „Vie, koľko ich bolo.“

V septembri prišli do Štiavnice utečenci z Budína s tým, čo sa dalo uniesť. Jeden z nich bol Ulrichov paholok, ten, ktorý vzal od chlapca dvanásť zlatých. Paholok sedel v hostinci U zlatého koňa a hovoril po nemecky každému, kto platil pivo, čo videl, keď odchádzali. Ondrej mu zaplatil pivo a spýtal sa na uličku pod hradom.

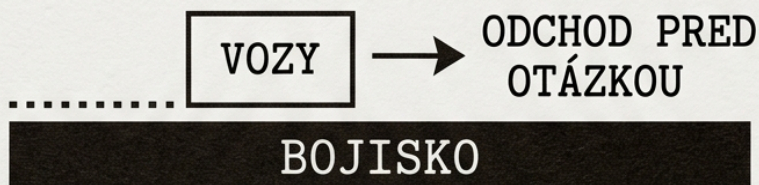
Dom deáka bol prázdny, povedal paholok. Dvere otvorené. Nič v ňom, ani atrament. Nevedel, či odišiel, alebo ho odviedli, alebo išiel za synom. Nevedel, či sa syn vrátil. Dopil a hovoril ďalej o cle.

Brodaričova správa o bitke pozná mená. Kráľ, dvaja arcibiskupi, piati biskupi, baróni po mene. Koľko bolo

tých bez mena, nevie ani on; základňa má štrnásť-až šestnásťtisíc, svoj odhad, ktorý nemá odkiaľ overiť. Mihály deák a jeho syn v nej nie sú. Základňa má o nich to, čo mala vždy: nič.

Ondrej má ich ruky.

SVEDECTVO BITKY

ČAS · TERÉN · POČASIE · POČTY

SPRIEVOD ROZHODUJE

29. VIII. 1526 · MOHÁČ

DOLOŽENÉ

Predpis 3.1 Zásah

Príručka základne · 3.1 · rev. 8 · po misii 1526-03

3.1 Zásah

Operatívce nič nemení. Čo sa v čase misie stalo, stalo sa aj s operatívcom na mieste; základňa to pred vyslaním overuje v prameňoch a tím vysielala iba vtedy, keď pramene mlčia alebo keď prítomnosť tímu dokladajú.

3.1.1 Definícia

Zásah je každé konanie alebo nekonanie operatívca, ktoré mení udalosť doloženú v prameňoch. Zásahom je aj zmena udalosti nedoloženej, ak by zmenila udalosť doloženú. Rozhoduje stav prameňov po misii.

3.1.2 Rozsah

Za zásah sa považuje najmä varovanie, rada a odpoveď na otázku, ktorú by osoba v postavení krytia nevedela zodpovedať; odmietnutie pomoci, o ktorú osoba požiada, ak by ju poskytla osoba v postavení krytia; poskytnutie pomoci nad možnosti doby a miesta (2.4); neprítomnosť na mieste a v čase, v ktorých je cudzinec doložený. Rada je zásah bez ohľadu na to, či ju osoba prijala. Mlčanie tam, kde by osoba v postavení krytia hovorila, je rada. Odchod bez odpovede je konanie, ktoré doba a miesto pripúšťajú u osoby v postavení krytia; nie je odmietnutím ani mlčaním podľa predchádzajúcich viet. Operatívce odchádza skôr, než otázka zaznie.

3.1.3 Konzistencia

Operatívce vychádza z toho, že to, čo urobí, sa už sta-

lo. Tichý záznam je schválenie. Doložený záznam je rozkaz: operatívca koná tak, aby doložený stav nastal. Mlčanie prameňov neznamená, že výsledok nenastal; znamená, že ho základňa nepozná.

3.1.4 Prednosť

Pri konflikte čl. 1 až 3 má prednosť čl. 3. Operatívca, ktorý sa musí prezradiť, aby nezasiahol, sa prezradí. Operatívca, ktorý musí niečo nechať na mieste, aby nezasiahol, to nechá. Oboje ohlásí v najbližšom úzkom okne. Opačný postup nie je prípustný.

3.1.5 Vlastný život

Ochrana vlastného života operatívca nie je výnimkou z 3.1. Operatívca, ktorého úmrtie je doložené, sa mu nevyhýba. Operatívca, ktorého úmrtie doložené nie je, sa mu vyhýba iba prostriedkami doby a miesta a spôsobom, ktorý nemení udalosť doloženú. Úmrtie sa v prameňoch dokladá na meno krytia, nie na meno operatívca; zaväzuje toho, kto krytie v tom čase nesie, aj dediča podľa 1.2.6. Záznam o konci krytia, ktorý pripúšťa aj odchod, nie je doložené úmrtie.

3.1.6 Svedectvo bitiek

Svedectvo bitky sa vykonáva z miesta a v čase, ktoré pre misiu určí základňa z prameňov. Tím nesmie mať lepší výhľad ani lepšie informácie a nesmie sa rozhodovať lepšie než ktorýkoľvek zved strany, s ktorou sa pohybuje. Svedectvo obsahuje čas, terén, počasie, počty a rozhodnutia v rozsahu, v akom ich mohla vnímať osoba v postavení krytia; ostatné údaje základňa zo svedec-

tva odstraňuje. Zabrátiu majetku alebo osoby spôsobom doby a miesta sa operatívce nebráni; obrana je zásah. Po skončení boja sa operatívce pohybuje smerom a rýchlosťou osôb v postavení krytia; pomoc raneným je liečenie podľa 2.4. Operatívce s vojenským výcvikom sa svedectva bitky nezúčastňuje bez sprievodu operatívca, ktorý výcvik nemá; o mieste, čase a odchode rozhoduje sprievod. Operatívce s vojenským výcvikom nesmie byť pri svedectve oslovený osobou s otázkou na priebeh boja. Ak je, odpovie spôsobom krytia a sprievod ho z miesta odvedie pred ďalším rozhovorom bez ohľadu na stav svedectva.

3.1.7 Schválené trvanie zásahu

Zásah, ktorý nastal a nedá sa vrátiť, môže základňa schváliť na trvanie. Návrh podáva vedúci tímu v úzkom okne s rozsahom, dôvodom a časom. Základňa vydáva schválenie na určený rozsah a určený čas a zapisuje ho do tichého záznamu. Schválenie sa vzťahuje na trvanie zásahu, nie na jeho vznik, a výnimku z 3.1.4 nezakladá. Po uplynutí schváleného času sa zásah ukončí spôsobom doby a miesta.

3.1.8 Revízia

Odsek 3.1.6 pribudol v rev. 7 po misii 1944-03; jeho posledné dve vety boli doplnené v rev. 8 po misii 1526-03. Pozri správy o incidentoch v prílohe E. Znenie predpisu pred rev. 8 sa z príručky odstraňuje.

Moháč

Cesta z Budína na juh páchla po víne a po mokrých koňoch. Štyri vozy, na každom šesť sudov, a dusno, ktoré medzi prehánkami ležalo na ceste ako mokrá deka; víno sa v ňom kazilo rýchlejšie, než ho Ulrich stihol predať, a cesta sa kazila s ním. Marek išiel vedľa druhého voza s rukou na bočnici, lebo tak chodí sluha. Tri dni chodil ako niekto, kto si vyberá, kam stúpi, a Ulrich mu na tretí večer pri ohni povedal, že Markus chodí ako človek, ktorý na tej ceste nechal koňa a ľutuje to. Bol to kupec z norimberskej kolónie, Ondrejov človek z júna, a vdovu zo Saska, ktorá vedela viesť účty, aj jej sluhu, ktorý vedel mlčať, vzal k vojsku bez otázky. Viezol víno pánom, ktorí mu dlhovali za jarné, a kupec, ktorý ide za dlhom, sa na nič nepýta ani sám seba.

Zo Štiavnice išli dolu Hronom štyri dni na koňoch, po ktorých Hana v Budíne dva dni nevedela sedieť; mesto povedala, že ide k norimberskému kupcovi za dlhom po mužovi, a mesto tomu rozumelo, lebo vdova, ktorá ide za peniazmi, je vdova, a richtár jej dal list. Vlastné kone nechali u Ulricha; sluha chodí pri vozoch pešo. Teraz sedela na prvom voze s knihou na kolenách a písala, čo Ulrich diktoval: komu sud, za koľko, kto zaplatil hneď a kto menom. Menom platili takmer všetci. Vojsko sa zbieralo pomaly, po kusoch, a každý kus mal svojho pána, ktorý mal svoj dlh. Marek tomu nerozumel a nemal rozumieť. Rozumel blatu. Rozumel tomu, kde ces-

ta popri Dunaji drží a kde pustí, a koľko jazdcov prešlo pred nimi podľa toho, ako hlboko bol rozjazdený okraj. Videl to skôr, než sa stihol rozhodnúť, že to nevidí, a potom sa díval na svoje topánky. Za opaskom mal nôž, aký má každý sluha, a nič iné. To iné bolo v komore pod Štiavnicou, kde malo byť.

Verdikt dostali pred odchodom, v komore, úzkym oknom. Hana ho prečítala rovno, ako čítala všetko: o kupcoch pri vojsku pramene mlčia, o tíme tiež; tichý záznam. Svedectvo v rozsahu 3.1.6. O mieste, čase a odchode rozhoduje sprievod. Potom sa na Mareka pozrela a povedala, že sprievod je ona.

Každý cudzinec bol zved. Zastavili ich päť ráz za deväť dní, vždy iní muži s tou istou otázkou, a Ulrich vždy zliezol do blata, vytiahol list s pečatou a džbán, hovoril po maďarsky pomaly a veľa, a strážcovia pili a dívali sa pritom na Mareka. Sluha, ktorý má všetky zuby a stojí rovno, je zbeh z niečej družiny, a zbeha sa pýtajú, komu patrí. Marek sa učil stáť krivo. Nešlo to. Telo sa po chvíli vždy narovnalo samo ako pustená ohnutá vetva a Hana mu raz v noci povedala, aby nosil na pleci vrece, kým to nepôjde bez neho.

Kočiš druhého voza, starý muž bez troch prstov na ľavej ruke, vytiahol z blata voz, ktorý Marek pol hodiny tlačil, tým, že koňom povedal dve slová. Na piaty deň mu bez slova vzal remeň z ruky a viac mu ho nedal.

Chlapec prišiel k ohňu na šiesty deň. Jeho stolica zo severu dobiehala vojsko po tej istej ceste ako víno, a keď sa večer utáborili pri vozoch, prišiel s džbánom, ktorý nemal čím zaplatiť, a s menom otca, ktoré Ulrich poznal. Ulrich mu nalial na meno. Bálint z Budína to nebol; Marek to vedel skôr, než chlapec otvoril ústa, podľa čižiem a podľa toho, že tento mal kabátec po otcovi, ktorý sa z poslednej vojny nevrátil. Mal šesťnásť alebo sedemnášť rokov, koňa lepšieho než on, meč po otcovi a nemčinu z Levoče, kde dva roky nosil listy príbuznému, ktorý obchodoval s medťou: nemčinu kupcov, správnou a pomalú. Latinsky vedel lepšie. Sadol si k Marekovi, lebo Marek bol jediný pri ohni, kto sa ho na nič nepýtal.

Jedli spolu tri dni. Chlieb, slaninu, cibuľu, víno, ktoré Ulrich odpísal ako stratu. Chlapec hovoril o koňoch, o otcovi a o tom, že zajtra alebo pozajtra to bude. Marek počúval a odpovedal ako sluha: krátko, o ničom, so sklopenými očami. Išlo to ľahšie, než čakal, a to ho znepokojovalo viac než stráž.

Na rovinu prišli dvadsiateho ôsmeho augusta popoludní, v prestávke medzi dvoma prehánkami. Marek videl to, čo vidí sluha pri vozoch: tábor väčší než Štiavnica a hlučnejší než trh, kňazov s krížmi medzi ozbrojenými mužmi, dym z tisíc ohňov, ktorý sa nedvíhal, lebo vzduch bol ťažký od vody. Na východe, k Dunaju, sa rovina končila v močiari, ktorý po dažďoch vystúpil z bre-

hov, a komáre boli ako ďalší dážď. Na juhu sa rovina dvíhala do nízkych kopcov a na kopcoch nebolo vidieť nič, čo by sa dalo pomenovať: pohyb, dlhý a pomalý, ako keď sa cez svah sťahuje tieň mraku, ale mrak stál. Keď sa vietor obrátil, prišiel po ňom zvuk. Nie hrom; niečo, čo malo rytmus, a pod tým hučanie, akoby ďaleko za kopcami tiekla druhá rieka. Hana sedela na voze a počítala pre základňu: vozy, sudy, stany, kone, cenu sudu tu a v Budíne. Čísla, ktoré mohol vidieť ktokoľvek, kto tam stál.

Marek počúval ten zvuk a telo mu odpovedalo skôr než hlava: nepokoj v lýtkach a medzi lopatkami, to, čo cíti človek, ktorý vie, ako vyzerá rozmočená rovina pod ťažkými koňmi, a stojí na nej. Vedel, čo vie. Mal to v hlave tak, ako má človek v hlave, že v zime sa umiera od zimy, a rovnako s tým nemohol nič robiť.

V noci sa tábor hádal. Zo stanov v strede, kde boli zástavy, bolo počuť hlasy, ktoré sa prekrikovali po maďarsky a po latinsky, niekto búchal do stola, niekto vyšiel von, kričal do dažďa a zase vošiel. Hana ležala pod vozom vedľa neho a rozumela. Nepovedala mu nič a Marek sa nepýtal, lebo nemal rozumieť ani jednému slovu. Kočiš spal. Ulrich počítal sudy, ktoré mu zostali, a hovoril, že zajtra sa bude predávať dobre, tak alebo onak. Chlapec prišiel neskoro, po tej hádke, a bol z nej veselý; vzal si chlieb, povedal, že zajtra to bude, a išiel spať k svojmu koňovi.

Dvadsiateho deviateho augusta, v deň sťatia svätého Jána, pršalo od rána. Kňazi slúžili omšu pod holým nebom a muži kľáčali v blate; Marek kľáčal s nimi pri vozoch, tam, kde kľáčia sluhovia, a v správnom čase sa prežehnal, čo sa v Štiavnicí naučil lepšie než všetko ostatné. Potom sa čakalo. Vojsko stálo vpredú na roviny tak dlho, že sa z tábora začalo nosiť víno k šíkom, a Ulrich poslal kočiša s vozom. Marek zostal pri účtoch a nosil vodu, ktorej bolo všade dosť.

Chlapec prišiel pred poludním, po víno pre svojich, s koňom za sebou. Bol mokrý a šťastný. Kým Ulrich plnil džbány, sadol si na bočnicu vedľa Mareka a spýtal sa, po nemecky, správne a pomaly, či by Markus útočil.

Marek zdvihol hlavu.

„Včera si sa díval na tie kopce,“ povedal chlapec. „Tak, ako sa díval otcov kapitán. Sluha sa tak nedíva. Nepoviem nikomu.“ Usmial sa. „Útočil by si? Dnes. Na to tam.“

Marek mal v hlave odpoveď. Nebola dlhá a bola dobrá a nebola na nič, lebo to, čo sa dnes stane, sa už stalo, a jeho odpoveď mala v predpise jedno slovo. Rada.

„Ja tomu nerozumiem, pane,“ povedal.

Chlapec sa na neho pozrel a chvíľu bolo ticho, a potom sa zasmial, nahlas, mladým hlasom, a tľapol ho po pleci.

„Nikto tomu nerozumie,“ povedal. „Dnes to bude

jedno.“

Vzal džbány a koňa a išiel. Marek sa díval za ním, kým mu Hana nepoložila ruku na predlaktie. Jej ruka bola úplne pokojná. Potom zavrela knihu, zliezla z voza a povedala Ulrichovi, že vdova ide do Budína. Teraz, s účtami; víno je predané a žena pri vojsku v deň, keď to začne, je žena, ktorú si vezme, kto ju nájde. Ulrich sa pozrel na ňu, potom na Mareka, a nespýtal sa nič. Mal pri vozoch dva jazdecké kone, svojho a toho, ktorého viedol predať, a dal jej oba; vezme si ich v Budíne. Kočíš, ktorý sa vrátil s prázdnyim vozom, osedlal hnedáka za čas, za ktorý Marek našiel popruh, a podal mu uzdu. Prvý raz mu niečo dal.

„Svedectvo,“ povedal Marek po nemecky, ticho, do sedla, ktoré doťahoval.

„O odchode rozhoduje sprievod,“ povedala Hana.

Deväť dní s vozmi, štyri na koni, verdikt, celá základňa, to všetko pre miesto, kde to začne, a hodinu predtým sa k nemu obracajú chrbtom, lebo chlapec videl, ako sa sluha díva na kopce. Marek si to spočítal presne. Vysadil Hanu do sedla a viedol jej koňa za uzdu vedľa svojho, cez tábor, popri prázdnych stanoch, na cestu pri močiari, na sever. Nikto ich nezastavil. Zved, ktorý odchádza, nie je zved.

Začalo to popoludní. Neboli ani hodinu cesty od roviny, keď to počuli: trúby, potom dunenie, ktoré nebolo hromom, hoci sa mračilo, a potom hluk, na ktorý nebolo slovo a ktorý stál za nimi na rovine ako stena. Marek

zastavil koňa. Hana nie. Šla ďalej krokom, s tvárou dopredu, a Marek išiel za ňou a počúval chrptom. Hluk mal tvar. Potom sa zlomil a mal iný, a Marek vedel, čo ten zlom znamená, tak ako vedel, kedy pustí cesta pod vozom, a nemal to komu povedať. Nevidel nič. Dve hodiny podľa slnka, ktoré Hana rátala medzi prehánkami. Potom sa hluk zmenil na ten, ktorý robia ľudia, keď bežia, a išiel za nimi rýchlejšie než oni. Cesta popri močiaroch, za sucha hodina, im brala celé popoludnie: kone šli v blate krokom a od chvíle, keď ich dobehli prví jazdci, išlo po nej viac ľudí, než sa na ňu zmestilo.

Potok ich zastavil podvečer. Deň predtým ho vozy prešli po náboje; teraz šiel cez cestu hnedý a rýchly, a tam, kde bol brod, sa voda točila v kruhoch. Hana z koňa nezliezla; nevedela by naň späť. Marek stál po kolená vo vode a hľadal dno, keď to, čo ich dobiehalo celé popoludnie, došlo k vode. Kone bez jazdcov. Potom jazdci. Potom všetci. Ľudia, ktorí ráno kľáčali pri omši, vbiehali do vody na cudzích koňoch a kričali mená, na ktoré nikto neodpovedal; potok bral koňom nohy a ľudom hlas a v tme, ktorá prišla skôr, lebo pršalo, nikto nevedel, kde je breh. Marek viedol Haninho koňa za uzdu, so svojím priviazaným za sedlo, a prešiel, lebo telo vedelo, ako sa ide cez vodu, ktorá chce koňa. Nevedel, ako sa ten potok volá. Nikto z tých, čo v ňom boli, to nevedel.

Na druhom brehu ležali muži. Tí, čo nevládali ďalej, a tí, ktorých priniesli iní a nechali. Volali. Po maďarsky,

po latinsky, jeden po nemecky, vodu, jedno slovo, hoci voda bola všade. Muž s rukou, ktorá visela, sa postavil pred Marekovho koňa a hovoril a pozeral pritom na Mareka, lebo videl, že ten pri koňoch vie, čo robí. A Marekove ruky vedeli, čo sa robí s rukou, ktorá visí, a čo s krvou, ktorá tečie tak, ako tiekla tomu vedľa. Predpis to vedel tiež. Pomôcť mu bol zásah. Odmietnuť ho tak, ako by to neurobil nijaký sluha, bol zásah. Zostávalo odísť bez odpovede.

„Nie sme tu,“ povedala Hana po nemecky, ticho, dopredu, do hrivy koňa.

Marek pobádal koňa a muž s rukou ustúpil, lebo kôň bol väčší než on.

Sever bol plný ľudí, ktorí išli tým istým smerom. Budín sa štvrtý deň vyprázdňoval po lodiach a po ceste. Kone nechali na Ulrichovom dvore u paholka, ktorý im vyviedol ich vlastné, a Ulrich prišiel ešte v ten večer, na koni z postroja, s kočišom za sebou a bez sudov. O bitke povedal iba to, že sa nepredávalo. Na druhý deň išiel s nimi hore Dunajom do Ostrihomu, kde mal dlžníkov, a tam ich držal: Hron šiel po dažďoch vysoko, prievozy stáli a cesta hore bola plná tých, čo utekali prví. Kupci z Ostrihomu vyšli skôr a správu niesli oni. Ulrich ich pustil, keď klesla voda a prešla prvá vlna. Hore Hronom išli štyri dni a Marek mlčal všetky štyri. Hana ho nechala. Do Štiavnice prišli okolo štrnásteho septembra

s utečencami z juhu; mesto už vedelo, kupci boli v ňom pred nimi. Vdova Weberová sa vrátila s dlhom po mužovi vyplateným napoly, čo je presne toľko, koľko vdova z Budína prinesie, a richtár sa nepýtal na nič iné než na Turkov.

V komore, pri lampe, nahovorila svedectvo do záznamníka, ktorý bol tam, kde mal byť. Marek počúval. Bolo správne. Čas: popoludní, v deň štátia svätého Jána. Trvanie: dve hodiny podľa slnka, z cesty na sever. Počasie: prehánky deväť dní, dážď v deň bitky, cesta blato, potok rozvodnený. Terén: rovina, na juhu kopce, na východe močiar. Počty: vozy, stany, cena sudu. Rozhodnutia: hádka v noci, útok popoludní. Priebeh nepozorovaný, odchod pred útokom, rozhodnutie sprievodu. Nič, čo by nevidel ktokoľvek, kto tam stál, a menej, než videl.

Keď skončila, Marek povedal jednu vetu a Hana ju po chvíli zopakovala do záznamu, rovno.

„Jeden z nich sa ma spýtal a ja som mu neodpovedal.“

Základňa v ďalšom okne odpovedala: záznam prijatý, svedectvo neúplné, jedna veta odstránená.

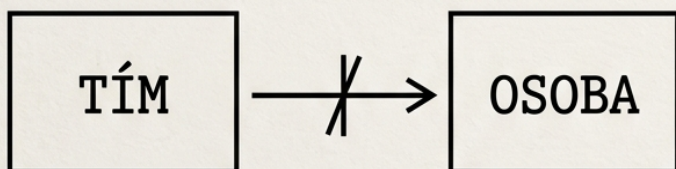
Potok, cez ktorý v tme prešli, sa volá Csele.

Základňa to má z mapy, nie z prameňa. Z prameňa, z Brodaričovej správy, má kráľa Ľudovíta utopeného na úteku v rozbahnenom koryte, dvoch arcibiskupov, piatich biskupov, barónov menom. Štrnásť-až šestnásťtisíc mužov má číslom, ktoré je jej odhad, nie Brodaričov.

Chlapec v otcovom kabátci nemá meno, takže nie je doložený nikde, a vo svedectve bitky nemá miesto to, čo nie je doložené.

Nikto Marekovi nepovedal, ktorá veta v predpise je jeho.

LIEČENIE MIMO TÍMU

- 12 BALENÍ • 5 DNÍ • 1 OSOBA
- NORMOU JE MLČANIE PRAMEŇOV
- DOLOŽENÝ VÝSLEDOK JE VÝSLEDOK

Predpis 2.4 Liečenie mimo tímu

Príručka základne · 2.4 · rev. 3 · po misii 1526-04

2.4 Liečenie mimo tímu

Lekár tímu poskytuje starostlivosť výhradne členom tímu. Liek, nástroj alebo materiál tímu (ďalej prostriedok tímu), ktorý zostane v osobe alebo u osoby, je stopa podľa čl. 2 bez ohľadu na to, ako sa výsledok zapíše. Zárok alebo rada, ktoré zmenia stav osoby nad možnosť doby a miesta, sa považujú za zásah podľa 3.1 bez dokazovania.

Za osobu sa považuje každý, kto nie je členom tímu. Za radu sa považuje aj názor, otázka alebo príklad.

2.4.1 Doložené úmrtie

Úmrtie osoby je v prameňoch doložené výnimočne. Normou je mlčanie prameňov. Ak je úmrtie doložené, predpis 2.4 platí bez zmeny. Skutočnosť, že zásah nemôže zmeniť doložený výsledok, nie je dôvodom na zásah. Doložený výsledok je výsledok. Doložené úmrtia osôb v okolí tímu oznamuje základňa pred vyslaním alebo v najbližšom úzkom okne.

2.4.2 Liečiteľské krytie (výnimka z 2.4)

Operatívce s krytím kúpeľníka, ránhojiča, babice alebo bylinkára ošetruje osoby iba prostriedkami a postupmi doby a miesta, s výsledkami pre dobu a miesto obvyklými. Výsledok lepší, ako by dosiahol miestny liečiteľ rovnakého postavenia, je porušenie 2.4. Liečiteľské krytie sa prekrýva s pôsobnosťou miestneho kúpeľníka,

cechu alebo mestského lekára; operatívce nepreberá osoby v ich starostlivosti. Následkom prevzatia osoby nie je konkurencia, ale udanie.

2.4.3 Prostriedky tímu

Prostriedky tímu sa v prítomnosti osôb nevyberajú z úkrytu ani z obalu. Inventúru podľa čl. 2 vykonáva operatívce poverený vedúcim tímu. Termín ani pravidelnosť inventúry sa tímu vopred neoznamujú.

2.4.4 Odmietnutie

Pomoc sa odmieta spôsobom doby a miesta: nevedomosťou, cenou, vierou, neprítomnosťou; nikdy odkazom na pravidlo, na základňu ani na výsledok, ktorý operatívce pozná. Odmietnutie podľa prvej vety nie je zásah podľa 3.1.2, lebo je konanie, ktoré doba a miesto pripúšťajú.

2.4.5 Choroba osoby s doloženým úmrtím

Po nástupe choroby osoby, ktorej úmrtie je doložené, operatívce s liečiteľským krytím túto osobu neošetruje. Ošetrovanie odmieta podľa 2.4.4; osoba pripadá miestnemu liečiteľovi.

2.4.6 Epidémia

V čase doloženej epidémie sa tím správa ako osoby rovnakého postavenia, vrátane úmrtnosti.

2.4.7 Revízia

Posledné tri vety odseku 2.4.1, posledná veta odseku 2.4.3 a odsek 2.4.5 boli doplnené po misii 1526-04. Pozri správu o incidente v prílohe D. Znenie predpisu pred rev. 3 sa z príručky odstraňuje.

Dieťa

Izba za hostincom U zlatého koňa mala jedno okno a to bolo zavreté, lebo mesto verilo, že chorobu nosí vzduch. Klára verila niečo iné, ale mala ruky v studenej vode, na stole plátno a sušenú materinu dúšku a na lavici pri stene ženu s opuchnutým kolenom, ktorej práve po nemecky hovorila, že je to v Božích rukách. Naučila sa to hovoriť za štyri mesiace tak, aby jej to netrhlo ústa. Na začiatku to nešlo. Teraz to znelo ako niečo, čo Klára zo Saska, sestra vdovy Weberovej, hovorí každý deň, lebo je to pravda a lebo nič lepšie nemá.

Hana tomu hovorila najlepšie krytie z celého tímu. Povedala to už v júni, keď sa Ondrej s Marekom vrátili z Budína: bylinkárka, ktorá nikoho nevylieči, je nenápadná ako kameň. Ženy k nej chodili, platili vajcami a chlebom, odchádzali rovnako choré a ďakovali jej, lebo bola pri tom. Mestský kúpeľník Lorenz jej nehovoril nič. Díval sa na ňu z dverí kúpeľa, keď išla okolo s košíkom, a Klára sa už dva mesiace nedívala späť. Kúpeľník púšťal žilou, trhal zuby a rezal vredy; bylinkárka varila. Kým to tak zostane, hovorila Hana, je to v poriadku.

Od polovice septembra mesto čakalo. Správa o Moháči prišla s kupcami z Ostrihomu a potom s utečencami z juhu, ktorí hovorili o Turkoch v Budíne a o tom, že idú hore Hronom. Neišli. Klára to vedela z papiera. Mesto to nevedelo. Kráľ bol nezvestný alebo mŕtvy a nikto nevedel, čo je horšie; kráľovná bola v Prešporku a mes-

to, ktoré bolo jej, nevedelo, komu bude patriť o mesiac. Richtár dal postaviť závery na dolnej ceste a poslal posla do Kremnice, zvony zvonili každé ráno inak a cena chleba išla hore, čo Ondrej zapisoval pre základňu s presnosťou účtovníka. Do izby za hostincom chodili ženy so strachom, ktorý nemal názov, a haviari s rukami, ktoré im nechal hunt a kúpeľník; Klára dávala obklady na strach a obvazy na to, čo zostalo.

Dievča priviedla matka vo štvrtok. Marta, sedem rokov, dcéra hostinského Gregora, ktorý im v máji prenajal izbu a v júni predal vdove Weberovej koňa za cenu, ktorú Ondrej označil za obvyklú. Klára to dieťa poznala. Behalo po dvore, nosilo hosťom pivo v džbáne, ktorý bol naň priveľký, a raz sa jej spýtalo, prečo má také biele zuby. Klára vtedy povedala, že v Sasku si ich umývajú popolom. Marta to skúsila a týždeň chodila s čiernymi perami.

Teraz stála pri stole a triasla sa. Tvár mala červenú, nie od plaču. Klára jej položila dlaň na čelo a vedela, koľko má, aj bez teplomera; ten ležal v komore v batohu, ktorý sa v prítomnosti osôb neotvára.

„Odkedy?“

„Od rána. Hrdlo ju bolí. Nechce jesť.“

„Otvor ústa, Marta.“

Dieťa otvorilo ústa. Hrdlo bolo červené a na jazyku boli malé zrnká, hrubé, svetlé, akoby ho niekto posypal krupicou. Biely malinový jazyk, hovorila učebnica. Zajtra príde vyrážka, na krk a na hrud', drobná a drsná

ako šmirgeľ. O týždeň sa bude lúpať koža na prstoch. Ak dovedy bude koho lúpať. Doma by to bola desať-dňová kúra a týždeň bez školy. Tu to bolo hrdlo, ktoré sa môže zavrieť.

„Studené obklady,“ povedala Klára. „Na hrdlo a na čelo. Nedávaj jej mäso. Vodu s medom, ak bude piť. A modli sa.“

Matka prikývla. Toto vedela. Toto boli veci, ktoré sa dali robiť.

Klára namočila plátno, vyžmýkala ho a položila ho dievčaťu na krk. Marta zasyčala od chladu a potom sa oprela o matku. Klára jej upravila obklad a ruky mala pritom celkom pokojné, a to bola tá časť, ktorá jej v noci nedala spať. Nie to, čo vedela. To, že ruky to už vedeli robiť samy.

Úzke okno bolo v sobotu o štvrtej ráno, ako každý siedmy deň. Na sviatok svätého Michala, keď mesto zúčtovávalo a zvonilo, ležala Hana dve hodiny pred úsvitom v komore s tvárou pri kameni, ktorý sa na desať minút stal dverami. Pri okne bývali v komore všetci; hostinec bol o dva domy nižšie a o piatej zvonili. Hana sa vrátila od kameňa k debnám s tvárou, akú mávala po oknách vždy: pokojnou a o niečo staršou.

„Základňa má verdikt.“

„Neposlala som otázku.“

„Neposlala si. Verdikt bol pripravený pred odchodom.“ Hana si sadla na debnu a hovorila rovno, akoby čítala. „Úmrtie osoby doložené. Účty farského kostola, rok 1526, v sobotu po svätom Františkovi: za malé zvonenie, za malý hrob, za sviece, od Gregora hostinského. Kniha je v štiavnickom archíve. Zásah neodôvodnený. Predpis 2.4.“

„Kto?“

„Kto, to tam nie je. Je tam, kto platil, aký hrob a kedy. Gregor má jedno dieťa.“

Klára sa dívala na lampu.

„Neodôvodnený,“ povedala. „Čo to znamená? Že zomrie aj tak?“

„Že to nie je tvoja smrť.“

„Je to moja škatuľka.“

Hana mlčala. V komore bolo počuť vodu, ktorá niekde v štôlni kvapkala už päťsto rokov a bude kvapkať ďalších päťsto, a Mareka pri stene, ktorý sa nehýbal tak sústredene, že to bolo počuť tiež.

„Koľko ich máme?“ spýtala sa Klára.

„Marek.“

„Dvanásť balení,“ povedal Marek. „Široké spektrum. Pre dospelých. Jedno balenie je päť dní pre jedného z nás.“

Klára to vedela. Vedela aj to, čo Marek nepovedal: že ten liek nie je pre deti, že na streptokok v detskom hrdle je zlý, že jedno balenie kapsúl, ktoré sa deliť nedajú, je pre sedemročné dieťa presne polovica kúry a že doma by

za to prišla o diplom. Vedela to presne tak, ako vedela, že nič iné nemá.

„Nechcem liečiť mesto. Chcem jedno dieťa.“

„Nikto sa nepýtal, či zomrie,“ povedala Hana. „Pýtali sa, či zomrie, keď tu budeme my. Zomrie. Je to v účtoch kostola. Za malé zvonenie.“

Klára vstala, lebo sedieť sa nedalo.

„Ty tomu veríš.“

„Neverím tomu. Čítam to.“ Hana zdvihla hlavu. „Definuj pomoc, Klára. Dieťa zomrelo v roku 1526. Ty si to len videla.“

Tú vetu sa učili na základni. Pri stole v ich storočí bola rozumná. V komore znela presne rovnako, a to bolo na nej to najhoršie.

„Dobre,“ povedala Klára.

Hana sa na ňu pozrela dlhšie, než bolo treba, a potom prikývla.

„Inventúra je pri oknách,“ povedal Marek od steny. „Nehovorím, pri ktorých.“

Klára si vzala kahanec a šla hore, lebo o piatej zvonili a sestra vdovy, ktorá by chýbala na omši na svätého Michala, by bola nápadná ako kameň, ktorý sa pohol.

V noci zo soboty na nedeľu sedela Klára pri Marte. Vyrážka prišla, ako mala, na krk a na hrud', drsná pod prstami. Dievča horelo a hovorilo zo spánku o džbáne, ktorý nevládze uniesť, a matka sedela na druhej strane

postele s ružencom, ktorý sa jej v rukách nehýbal. Klára menila obklady. Studená voda, plátno, vyžmýkať, položiť. Studená voda, plátno, vyžmýkať, položiť. Ruky to robili samy a Klára sa na ne dívala ako na cudzie.

„Je to v Božích rukách,“ povedala matke okolo polnoci, po nemecky, a matka prikývla, a Klára mala ruky prázdne, mokré, prázdne.

Potom povedala, že ide po čerstvú vodu, a vyšla k domu vdovy Weberovej, ktorý stál o dva domy vyššie, a zišla do pivnice, ktorá bola dôvodom, prečo ho kúpili, cez nízke dvere, ktoré Tomáš zavesil tak, aby nevřzgali, do štôlne s kahancom tieneným dlaňou, popri Tomášovom novom úseku, kde ešte voňalo čerstvé drevo, až do komory. V komore nebola žiadna osoba. Batoh, ktorý sa v prítomnosti osôb neotvára, mala otvorený za pol minúty. Škatuľka bola v hornej priehradke, dvanásť balení, malé, ľahké, päťsto rokov ďaleko od toho, aby existovali. Vzala jedno. Zlý liek, málo, pre dospelých. Batoh zavrela tak, ako bol.

Hore v izbe rozpustila prvú dávku v mede a vode a dala ju dieťaťu piť po lyžičkách, lebo hrdlo bolelo, a matke povedala, že je to sirup zo Saska, z bylín, ktoré tu nerastú. Matka prikývla, lebo toto tiež vedela: cudzie byliny, cudzia bylinkárka, Božie ruky.

Dávala ho každú noc. V pondelok bola vyrážka aj na rukách a horúčka o niečo klesla, čo Klára zapísala do hlavy a nikam inam. V stredu sa Marta posadila a pýtala si chlieb. V stredu v noci dala Klára poslednú kapsu-

lu a prázdny obal spálila v ohnisku hostinca, keď všetci spali; bola to jediná vec, ktorú v tom týždni urobila podľa predpisu. Ďalšie okno bolo v sobotu a Marek počítal. Vo štvrtok začal opuch na krku, na jednej strane, tvrdý a horúci, a Klára poznala aj ten, z toho istého odseku učebnice, kde stálo, čo sa deje, keď sa hnis zavrie za mandľou, a čo treba urobiť: otvoriť ho. Rezať. Bylinkárka nereže. Bylinkárka varí. Rezal kúpeľník a Gregor po neho vo štvrtok večer poslal, a Lorenz prišiel, pozrel sa na dieťa, pozrel sa na Kláru, ktorá stála pri stole s prázdnyimi rukami, a povedal, že hostinského dcére do hrdla nôž nedá, nie pred cudzou ženou, ktorá by potom po meste hovorila, pod čím nožom zomrela. Priložil dieťaťu pijavice za uši a odišiel. V piatok Marta prestala piť. V sobotu ráno, keď sa Hana vracala od úzkeho okna s tvárou o niečo staršou, dievča zomrelo. Bol to deň zapísaný v kostolných účtoch pod zvonením, hrobom a sviecami.

Hana o tom nepovedala nič. Klára tiež nie.

Pohreb bol v pondelok. Malá rakva, štyria muži, ktorí ju niesli ľahko, a preto pomaly, farár, ktorý spieval po latinsky a útechu hovoril po nemecky, a mesto, ktoré prišlo, lebo Gregor bol hostinský a hostinského pozná každý. Klára stála vzadu s Hanou a Ondrejom, ako stoja cudzinci, ktorí majú v dome izbu, a dívala sa na sviece.

Za zvonenie, za hrob, za sviece. Ondrej to nezapisoval. Bolo to už zapísané.

Po pohrebe prišiel Gregor k nej pred kostolom, s klo-
búkom v ruke, a povedal jej, že ďakuje. Že bola pri tom.
Že Marta pred smrťou hovorila o Sasku a o bielych zu-
boch. A spýtal sa, či ten sirup z cudzích bylín bol dobrý.
Klára povedala, že bol dobrý. Gregor prikývol a išiel.
Lorenz stál dva kroky za ním a povedal mu do chrbta,
po nemecky, aby si od tej ženy vypýtal fľašu. Gregor
sa neobrátil.

V utorok prišla do izby za hostincom Dorota z dol-
nej ulice, haviarova žena, s chlapcom, ktorý mal červené
hrdlo, a pýtala si sirup zo Saska, ten, čo mala Gregorova
dcéra. Klára jej povedala, že sa minul. Že ho vozia z Fre-
ibergu a že stojí zlatý. Že to je v Božích rukách. Žena
odišla s obkladom a Klára si umývala ruky, kým voda
nebola teplá od jej rúk. V stredu prišla ďalšia. Vo štvrtok
si vdovu Weberovú zavolať richtár: kúpeľník sa sťažoval,
že cudzia žena lieči bez práva a predáva sirup, ktorý
nikto nevidel. Hana zaplatila pokutu, jeden zlatý, sľúbila,
že sestra bude odteraz variť len pre dom, a v mestskej
knihe o tom nie je nič, lebo pokuty za také veci sa neza-
pisovali. V piatok stál Lorenz vo dverách kúpeľ a dlhšie
než inokedy a Klára sa prvýkrát pozrela späť.

V sobotu pred svitaním, pri okne, sedel Marek pri ba-
tohu a počítal balenia. Klára to videla, keď vošla, a Ma-
rek videl, že to videla. Nepovedal, koľko ich je. Zatvoril
batoh a šiel k stene.

Hana pre to okno nahrala správu o incidente. Klára ju nepočula a nikdy nezistila, čo v nej je. Vedela, čo urobila ona. Základňa o týždeň poslala tretiu revíziu predpisu 2.4 a Hana ju v komore prečítala tak, ako čítala všetko: rovno. Potom papier zložila a povedala vetu, ktorá v predpise nebola: sestra vdovy Weberovej už nikoho neošetruje. Chodí do kostola, varí a nosí košík. Ak niekto ochorie, patrí kúpeľníkovi.

V kostolných účtoch za rok 1526 je v sobotu po svätom Františkovi jedna položka od Gregora hostinského a písmo je čitateľné.

Klára ten deň poznala skôr než matka. Nič iné v tomto meste nevedela lepšie než kúpeľník.

KOMORA A SPRÁVY

KOMORA	
	1241
X	1526
	1762
	1944
	2026

JEDNO MIESTO VO VŠETKÝCH ČASOCH
SPRÁVA SA NEOTVÁRA V TERÉNE

ROZVRH

Predpis 5.3 Komora a správy

Príručka základne · 5.3 · rev. 2 · po misii 1762-01

5.3 Komora a správy

5.3.1 Komora

Komora je jedno miesto vo všetkých časoch. Tím ju nezväčšuje, nezmenšuje ani nepremiestňuje; neukladá v nej nič, čo tam má zostať po jeho odchode; osoba do komory a do úkrytu nevstupuje. Úkryt tímu sa buduje mimo komory, v štôlni, ktorá k nej vedie, vo vzdialenosti a smere určených pri vyslaní. Vstup do úkrytu sa nezakrýva zámkom; zakrýva sa dôvodom, pre ktorý do priestoru v mieste a čase nikto nechodí. Práce sa vykonávajú postupmi, nástrojmi a materiálom doby a miesta, a to v rozsahu, ktorý banské právo miesta priznáva držiteľovi podielu; úkon, ktorý miesto a čas viažu na ohlásenie banskému úradu, sa bez ohlásenia nevykonáva. Nová chodba sa nerazí; úkryt a druhý východ vedú starým dielom na vyčistenie. Vylámaný kameň zostáva v starých dielach; halda, ktorá pri ústí pribudne, je stopa podľa čl. 2. Nález v štôlni (murivo, výdreva, predmet, telo) sa zapisuje do tichého záznamu a hlási v najbližšom úzkom okne.

5.3.2 Rozvrh komory

Základňa vedie rozvrh komory. Rozvrh uvádza pre každý rok komory tím, ktorý ju obsadzuje, a jeho okná. Základňa nevysiela tím do času, ktorý rozvrh vedie ako obsadený iným tímom, ani do času, o ktorom rozvrh

mlčí a ktorý predchádza najstaršej doloženej misii. Tím komoru opúšťa a vracia sa do nej iba v časoch podľa svojho riadku. Tímu sa oznamuje iba jeho vlastný riadok. Prázdny riadok rozvrhu nie je dokladom, že komora bola v tom čase prázdna. Stretnutie dvoch tímov v komore nie je doložené; ak nastane, postupuje sa podľa 3.1.

5.3.3 Správy

Správa nájdená v komore alebo v úkryte sa v teréne neotvára. Za správu sa považuje každý zväzok, puždro, nádoba alebo nosič uložený spôsobom podľa 6.1, bez ohľadu na stav obalu a na to, či sa dá prečítať bez otvorenia. Správa sa odovzdá základni v najbližšom úzkom okne neporušená, v obale, v ktorom bola nájdená. Ak sa do úzkeho okna nezmestí, zostáva na mieste nálezu do najbližšieho širokého okna a základni sa v úzkom okne oznámi miesto, rozmer, obal a nápis na obale. Operatívca nepredpokladá, že správa je určená jemu, ani keď nesie jeho meno, krytie alebo dátum misie. Meno na obale je adresa pre základňu, nie pre operatívca. Základňa obsah správy tímu neoznamuje; oznamuje verdikt.

5.3.4 Neevidované správy

Rev. 2: odsek doplnený po misii 1762-01. Správa uložená podľa príručky sa považuje za evidovanú aj vtedy, ak základňa o jej uložení nemá záznam. Skutočnosť, že základňa o uložení nevie, nie je dôvodom na otvorenie. Postupuje sa podľa 6.2.4. Operatívca nález ostatným členom tímu pred odovzdaním neoznamuje. Vedúcemu tímu oznamuje iba údaje potrebné na odovzdanie podľa

5.3.3; obsah, domnienky o obsahu a odhad veku nálezu neoznamuje nikomu. Vedúci tímu zapíše nález do tichého záznamu bez opisu obsahu. Vek muriva, obalu ani nosiča nie je dôvodom na odchýlku od tohto odseku.

5.3.5 Odovzdanie

Ak sa okno, v ktorom sa má správa odovzdať, neotvorí, správa sa uloží späť na miesto nálezu, v obale, v ktorom bola nájdená, a uzavrie sa spôsobom podľa 6.1. Tím postupuje podľa 7.1. Správa vrátená na miesto nálezu zostáva evidovaná. Operatívce, ktorý správu vrátil, sa k miestu nálezu nevracia. Ak sa miesto nálezu stane schránkou podľa 6.2.1, platí čl. 6. Miesto nálezu sa v tichom zázname uvádza iba vzdialenosťou a smerom od komory.

Komora

Malta nôž nevzala.

Tomáš skúsil škáru ešte raz, tentoraz hrotom, a čepeľ išla po nej ako po skale. Nedala sa škrabať, iba lámať, a lámala sa nasucho a naostro, na prach, nie na cesto. Malta, ktorú miešal v júni pri vchode do úkrytu, by mu ešte teraz zamazala čepeľ. Zdvihol kahanec. Preklad nad chodbou bol dubový a čierny, nie hnedý, a čierne býva iba drevo, ktoré stálo vo vode dlhšie, než si drevo pamätá. Osem stupňov, voda, ktorá kvapkala vždy na tom istom mieste, loj, a pred ním stena, ktorá nebola skala.

Bol to múr. Kameň kladený do malty po celej šírke chodby, od dna po strop, škárovaný tak, ako škáruje človek, ktorý vie, že to má vydržať a že sa na to nikto nebude dívať. Vo výške prs, v strednom kameni, bol vysekaný znak. Poznal ho. Sekal ho tri týždne v základni do bloku pieskovca, kým mu nešiel od ruky ako podpis, a v júni ho vysekal nad vchod do úkrytu, ako učí odsek 6.1: znak, ktorý má v každom storočí vyzeráť ako znak haviara z toho storočia a v žiadnom ako niečo, čo tam nechal tím. Položil naň dlaň. Kameň mal ten istý hnedý povlak, aký voda nechá na všetkom, čo sa dlho nehýbe.

Nebol vedec. Keby mal číslo povedať tam, v hute, kde by ho niekto mohol skontrolovať, povedal by, že tento múr tu stál, keď sa richtár učil chodiť, a dodal by, že nie je od toho, aby to vedel presne. Bol to odhad človeka,

ktorý videl dosť stien, aby vedel, kedy ho stena klame. Táto neklamala.

Nemal tu byť múr. Mal tu byť zával a za ním stará chodba. Hana to rozhodla v septembri, keď do mesta prišli prví utečenci z juhu a rada dala prezerať cudzie domy, či v nich nie sú Turci alebo, čo bolo pravdepodobnejšie, zlá minca. Pivnica cudzej vdovy by bola prvá. Úkryt potreboval sklad na to, čo nesmie zostať v dome, a druhý východ, ktorý cez dom nevedie vôbec. Stará štôlna, v ktorej vdova kúpila kuksy, podľa starých haviarov vychádzala na svah Glanzenbergu a bola zasypaná, odkedy si v hute ktokoľvek pamätá. Vyčistiť ju až na svah bola práca do jari, po nociach, jeden muž a jeden hunt, a rúbanina do starých diel, kde po nej nepribudne halda. Tomáš ju robil od svätého Michala. Hunt mu dal Kaspar, hutmajster a valdbürger; starý hunt z huty; hunty behali po fošniach v tejto bani dávno pred Kasparom a Tomáš vedel iba to, ako sa o tridsať rokov nakreslia. V hute sa nikto nepýtal, načo majstrovi stará štôlna. Povedal, že sú v nej zlé vetry, ako haviari hovoria vzduchu, ktorý zhasína kahanec, a že si tam nikoho neberie, lebo nechce nikoho vynášať. Baňa, v ktorej zhasína svetlo, je baňa, o ktorej sa nehádaš.

Hore v meste sťahovali stráže k závorám o hodinu skôr než v lete a richtár dal na dolnú cestu tretiu závoru. Hovorilo sa o tom, kto bude kráľ, a hovorilo sa o Bystrici. V auguste, keď boli Hana s Marekom na juhu, prišla správa, že haviari v noci zapálili tri časti mesta, vyplie-

nili farský majer a držali Bystricu niekoľko dní; v septembri prišla druhá, že vodcovia sú u kata a že výpovede z mučiarnie podpísali páni aj banské mestá, so štiavnickou pečatťou medzi ostatnými. Na trhu čítali mená. V hute sa Tomáša haviari spýtali, čo robia saskí majstri, keď mzda mešká. Povedal, že čakajú, lebo to by povedal majster Fischer, a Matej z Hodruše sa naňho pozrel tak, ako sa pozerá na človeka, ktorý má ruky, aké má, a hovorí, čo hovorí. V hute sa vážilo striebro ďalej, lebo striebro sa váži pri každom kráľovi. Tomáš bol cez deň majster Thomas Fischer zo Saska, ktorého Kaspar v máji vzal k peci a odvtedy nepustil, a bol jediný z piatich, kto bol v tomto storočí šťastný; vedel to o sebe s pocitom, ktorý pri stole po pohrebe nemal kam položiť. V hute sa mu nikto nepozeral na zuby. Pozerali sa mu na ruky, keď sa dotkol strusky, a išli a urobili, čo ukázal. Klamal o jednej veci: odkiaľ to vie. O tom, čo vie, nemusel klamať nikomu, a tu dolu tobôž nie, lebo kameň sa nepýta, iba odpovedá.

Zával bol suchý, hlina, kamenie a staré drevo, ktoré sa rozpadalo pod rukou, a vo štvrtú noc sa skončil. Tomáš ho odvážal hunt za huntom, s uchom pri strope, lebo staré drevo v závale nedrží nič a nepovie, kedy prestane. Chodba za ním sa delila: hlavná išla ďalej k svahu, plná toho istého, čo štyri noci odvážal, a bočná, nižšia, so stropom, ktorý sa mu opieral o plecيا, sa po troch siahach skončila múrom. Tomáš stál pred ním s nožom v škáre a s prachom na čepeli a vedel, že sa práve dozvedel to,

čo sa z kameňa dozvedieť dá. Zvyšok bol za ním.

Otvoril ho, lebo mu stál v ceste a lebo znak bol ich. Obe príčiny boli pravdivé a ani jedna nebola tá pravá. Kameň so znakom vybral prvý, škáru po škáre, špičkou železka, a položil ho na hunt znakom nahor. Za ním bol výklenok. Na výšku lakťa, hlboký po plece a široký ako dvere, s kamennou policou vzadu; miesto, do ktorého by sa zmestil batoh a všetko, čo nesmie zostať v dome, a ešte by zostalo. Bol suchý. Na polici stál zväzok: koža, zviazaná motúzom, zaliata voskom, postavená na hranu a nie naležato, aby voda, keby prišla, stiekla po koži. Presne tak, ako to učí príručka. Presne tak, ako by to uložil on.

Na koži bol pod voskom prilepený prúžok papiera a na ňom paličkovým písmom, ktoré základňa učí práve preto, aby nebolo ničie, stálo THOMAS FISCHER. Pod tým NOVEMBER 1526.

Bol október.

Sadol si na hunt so zväzkom na kolenách. Odsek 5.3.3 vedel tak, ako vedel, pri akej farbe strusky sa pec zatiahne. Správa nájdená v komore alebo v úkryte sa v teréne neotvára. Operatívce nepredpokladá, že je určená jemu, ani keď nesie jeho meno. Meno na obale je adresa pre základňu, nie pre operatívca. Vedel aj to, čo by nasledovalo. Zväzok v koži sa do úzkeho okna nezmesť; zostal by tu do širokého a Hana by v sobotu oznámila kameňu miesto, rozmer, obal a nápis. Široké okno bolo v novembri. Do novembra by tu ležala vec s jeho menom

a on by o nej vedel, že tu leží, a nič iné. Potom by prišiel verdikt. Doložené. To by bolo všetko, čo by sa o nej kedy dozvedel, lebo základňa neposiela obsah, posiela verdikty.

Kahanec prskol. Doplnil loj z hrnčeka pri páse, zapálil znova a mal pred sebou hodinu svetla, možno menej. Hore bola Hana skôr než mesto; od pohrebu ju počul na schodoch vždy pred prvým zvonení. Človek v tme vec buď otvorí, kým má svetlo, alebo ju položí a odíde. Vzal nôž a prerezal vosk pozdĺž švu, ako sa reže, keď sa má dať zaliať znova. Ruky to urobili skôr, než v hlave dopovedal vetu, ktorú si odriekal. Mal ich na to naučené.

V koži bolo puzdro a v puzdre hárky. Papier bol tenký, biely, hladký, bez jediného vlákna z handry, aké má papier, ktorý sa kupuje v Budíne. Atrament bol čierny; dobový atrament do roka zhnedne, učili ich to pri inventúre: čo je naše, poznáš po tom, čo tu nemá byť. To máš držal v jednej ruke hárok a v druhej mal ešte prach z malty, ktorá mu neprešla pod nožom, a odmeral to tak, ako meria celý deň: múr bol starý ako richtár a papier v ňom nemal ani leto. Nebolo na tom čo domýšľať. Bolo to zmerané.

A písmo bolo Hanino. Poznal ho z lístkov na debnách, z tichého záznamu, ktorý písala každý večer pri lampe: úzke, naklonené dopredu, písmo človeka, ktorý píše rýchlo a nemusí škrtáť. Písmo, ktoré sa v tomto storočí nedalo s ničím pomýliť, lebo sa ho v tomto storočí nikto neučil.

Na prvom hárku stálo 1526-A a pod tým veta, akou Hana písala tichý záznam, lebo inak základňa nečíta: široké okno, november 1526, komora, 04:00 času základne. Neotvorí sa. Doložené.

Ďalšie hárky mali v záhlaví dátumy. Nerozložil ich. Prvý stačil.

Prekvapený nebol. Cítil to, čo človek, keď sa mu pod nohami pohne výdrevu: nie strach, ten príde neskôr, iba vedomie, že už stojí inde, než stál.

Potom uvidel druhé svetlo.

Nie dvere; tie zavesil tak, aby nevřzgali, a nevřzgali ani teraz. Svetlo, ktoré sa v štólňi pohybuje inak než jeho: nižšie, pomalšie, s dlaňou pred plameňom. Hana prešla jeho úsekom, kde ešte voňalo čerstvé drevo, prešla tým, čo zo závalu zostalo, sklonila sa pod nízky strop a zastala tam, kde sa jej svetlo stretlo s jeho. Videla hunt, kameň so znakom nahor, otvorený výklenok, kožu s pre-rezaným voskom a hárky na jeho kolenách. Videla toho dosť na 5.3.4 a on vedel, že to vidí.

„Zvonia o hodinu,“ povedala.

Nič viac. Nespýtala sa, čo tam je, ani prečo; obe otázky mali odpoveď v príručke a Hana nosila príručku v hlave ako plombu v zube. Držala kahanec a on skladal hárky presne tak, ako boli, na tie isté hrany, puzdro, koža, motúz. Vosk mal v úkryte, včelí, lebo príručka iný nepripúšťa; šiel poň popri nej a ona sa k polici ani nepohla. Zalial šev, postavil zvázok na kamennú policu na hranu, vrátil kameň so znakom do lôžka a zvyšné

za ním. Robil to pomaly, lebo rýchlo sa to robiť nedá, a ešte pomalšie preto, že sa dívala. Malta sa vrátiť nedala. Ústie bočnej chodby zavalí zajtra v noci, kameňom a hlinou po strop na dva kroky, a zvyšok nechá, ako je; druhý východ povedie hlavnou chodbou, ako mal, a do jari bude vedieť, čo je v bočnej, a nikto iný sa tam nedostane. Hana svietila a mlčala, kým neskončil.

Šli hore. Ona prvá, s kahancom, on za ňou s prázdnyh huntom, ako sa hunt necháva, keď sa má na druhý deň zdať, že sa nič nedialo. Pri nízkych dverách do pivnice zastala, lebo za nimi bol dom a v dome Klára, ktorá spala málo, a Marek, ktorý nespál.

Povedal jej to tam. Múr, znak, maltu, drevo, koľko rokov si myslí, meno, dátum, vosk, papier, písmo, prvý hárok. Hovoril tak, ako v hute hlási, čo je v peci: po poriadku a bez toho, čo si o tom myslí. Hovoril to preto, že to bolo jediné, čo vedel robiť, keď niečo videl, a preto, že sa jej chcel pri tom dívať do tváre.

„Predpis 5.3.4,“ povedala, keď skončil. „Nemal si mi to hovoriť.“

„Ty si to vedela.“

Hana neodpovedala. Dívala sa naňho s tvárou, s akou sa vracala od kameňa po každom okne, a Tomáš prvýkrát vedel, odkiaľ tú tvár má. Potom sa obrátila, vyšla hore schodmi a dvere za ňou nevízgli, lebo ich tak zavesil.

V hute stál v ten deň pri peci a ruky robili, čo mali. Kaspar sa ho spýtal, či mu je dobre, a Tomáš povedal,

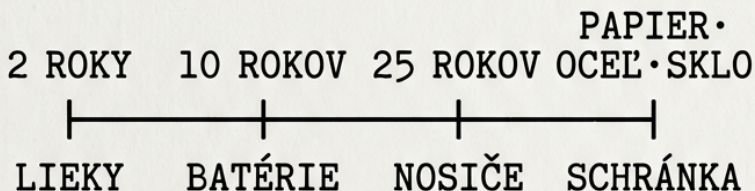
že v starej štôlni sú zlé vetry. Kaspar prikývol. Tomu rozumel každý. Večer sa vážilo striebro a Tomáš sa pri váhe prvýkrát pristihol, že počíta okná.

Bol jediný z piatich, kto bol v tomto storočí šťastný. Od tej noci bol jediný, kto vedel, prečo to nesmie povedať.

Základňa vedie rozvrh komory. Riadok pre október 1526 je obsadený: tím 1526-A. Riadok pre rok, ktorý Tomáš odhadol z malty, je prázdny. Základňa o tom prázdnom riadku vedela. Odsek 5.3.4 bol napísaný pre tento deň.

PRÍRUČKA ZÁKLADNE · 7.1 · REV. 4

PRERUŠENIE

PRAVIDLÁ 1 AŽ 3 PLATIA BEZ ZMENY

BEZ OKNA

Predpis 7.1 Prerušenie

Príručka základne · 7.1 · rev. 4 · po misii 1241-01

7.1 Prerušenie

7.1.1 Stav

Ak sa široké okno neotvorí v dohodnutom čase ani v troch náhradných časoch podľa rozvrhu, tím prechádza do prerušenia. Prerušenie ani jeho dôvod sa tímu neoznamujú a prerušenie sa nepotvrďuje; nastáva uplynutím posledného náhradného času. Pravidlá 1 až 3 platia v prerušení bez zmeny a bez časového obmedzenia. Prerušenie nie je ukončenie misie. Misia trvá, kým trvá tím.

7.1.2 Horizonty

Tím plánuje podľa životnosti toho, čo priniesol, nie podľa toho, čo očakáva. Horizonty sa počítajú od príchodu tímu. Do 2 rokov: lieky, palivo, hotovosť, zásoby, prvá vlna chorôb miesta. Do 10 rokov: batérie, elektronika, krytie bez dedičnosti. Do 25 rokov: nosiče dát, nástroje, strelivo, operatívci bez potomkov. Nad 25 rokov: papier, oceľ, sklo a to, čo tím uložil do schránky.

7.1.3 Krytie v prerušení

Do dvoch rokov od začiatku prerušenia prechádza tím na dedičné krytie podľa 1.2.6: syn, synovec, tovaríš, vdova. Krytie sa odovzdáva iba operatívcovi. Prijatie operatívca do domu alebo dielne iného operatívca je prechod krytia a zapisuje sa do tichého záznamu. Sobáš s osobou je zásah podľa 3.1; výnimka nie je. Zasnú-

benie, sľub a spolužitie, ktoré doba a miesto považujú za záväzok, sa posudzujú ako sobáš. Prijatie operatívca do domu iného operatívca sa neposudzuje ako sobáš ani vtedy, keď ho doba a miesto tak posudzujú. Potomok operatívca a osoby je stopa podľa čl. 2 a zmena podľa čl. 3.

7.1.4 Prostriedky

Prostriedky tímu sa nepoužívajú na zlepšenie jeho postavenia nad úroveň krytia, na obranu miesta ani na jeho zásobovanie. Ponuka vedomosti, prostriedku alebo služby nad úroveň doby a miesta je zásah podľa 3.1 aj vtedy, ak ju osoba odmietne. Prostriedky sa ničia spôsobom, ktorý nezanechá nález, alebo ukladajú do schránky podľa čl. 6 v poradí podľa 7.1.2: najprv to, čo doslúži najskôr. Inventúra podľa 2.4.3 sa vykonáva aj vtedy, keď sa úzke okno neotvorí.

7.1.7 Rozhodovanie

V prerušení rozhoduje vedúci tímu. Dohoda ani hlasovanie nie sú rozhodnutím tímu; konanie podľa nich je porušením predpisu, pod ktorý spadá. Ak vedúci zomrie, rozhoduje operatívca, ktorý vedie tichý záznam; ak ho viedol vedúci sám, rozhoduje operatívca poverený inventúrou podľa 2.4.3. Vedúci rozhodnutie neodôvodňuje. Odôvodnením je to, čo je doložené.

7.1.5 Úmrtie

Telo operatívca sa neukladá do zeme miesta; ukladá sa do schránky alebo do štôlne určenej podľa 6.2.1 a uzatvára sa ako vrstva podľa 6.1. Pohreb podľa obradu mies-

ta sa vykoná s prázdnu rakvou podľa 2.3.4; váha sa doplní. Ak telo videli osoby a odňať sa nedá, tím z neho pred pohrebom odstráni všetko, čo doba a miesto nevyrábajú: výplne zubov a náhrady zubov, kĺbov, ciev a kostí, šijací materiál; predmety tímu sa s telom neukladajú. Zárok sa vykoná nástrojmi doby a miesta; prostriedok uložený do schránky sa naň nevyberá. Ak krytie zakladá členstvo v bratstve alebo cechu, pohreb sa zapíše do jeho účtov; krytie sa volí tak, aby zápis nebol ojedinelý. V prameňoch smie zostať meno krytia; meno operatívca nie.

7.1.6 Správy

Rev. 4: odsek doplnený po misii 1241-01. Tím nezanecháva správu v prameňoch: v kronike, liste, testamente, nápise, na náhrobku, v mene ani v mieste. Správa v prameňoch je stopa podľa čl. 2 a zmena podľa čl. 3. Úkon, ktorý doba a miesto od krytia očakávajú (testament, prijatie do domu, prevod podielu), nie je správa; vykoná sa v znení, ktoré neobsahuje nič nad rámec krytia. Prípustná je iba schránka podľa čl. 6. Tichý záznam sa vedie ďalej na nosičoch podľa 7.1.2 a ukladá po vrstvách. Základňa schránku otvára podľa 6.2.3, rok tímu za rok projektu; skôr ju neprečíta. Tím plánuje podľa toho. Správa v schránke nie je žiadosť. Základňa na ňu neodpovedá.

Portál sa neotvoril

Komora pod Glanzenbergom páchla po loji, po mokrom kameni a po piatich ľuďoch, ktorí sa večer umyli, lebo sa vracali domov. Hana sedela na debne najbližšie k stene a mala na kolenách zoznam. Zoznam bol v hlave, nie na papieri, lebo papier by tu zostal a čl. 2 hovoril, že nezostane nič. Rukopis z Budína na ňom nebol: Ondrej ho v septembri rozobral na zložky, vlastnou rukou, ako archivár nerobí, a tri soboty za sebou išla cez kameň zložka za zložkou, väzba naposledy, s Marekovým svedectvom z Moháča. Základňa to v ďalšom okne potvrdila jedným slovom. Zostal Klárin batoh, ľahší o to, čo z neho v októbri ubudlo, a o to, čo Marek pri inventúrach spočítal a nikam nezapísal. Tomášove nástroje zo základne, mince, šaty, v ktorých prišli, odpad za šesť mesiacov v dvoch vreciach. A správa v koži a vosku z výklenku, ktorá sa do úzkeho okna nezmestila a podľa 5.3.3 sa mala odovzdať v tomto, v obale, v akom bola nájdená. Tomáš ju včera vyniesol spod dvoch krokov hliny. Bola otvorená. To tiež bolo na zozname.

Päť ľudí, jeden kahanec, dvadsať minút do štvrtej. Marek držal v dlani hodinky, ktoré sa v prítomnosti osôb nevyberajú, a v komore nebola žiadna osoba, iba tím. Tomáš stál pri vchode do svojho úseku, kde ešte voňalo čerstvé drevo, a na Hanu sa nedíval od októbra. Klára sedela s batohom na kolenách ako s dieťaťom. Ondrej mal prvý raz od júna prázdne ruky.

Hore v meste spali. Mesto malo od minulého týždňa kráľa, o mesiac bude mať druhého, a banské mestá patrili kráľovnej Márii, ktorá svojho kandidáta už mala a čakala, kedy ho budú mať aj ony. Richtár dal zdvojiť stráž pri závore na dolnej ceste, nie pre Turkov, ktorí neprišli, ale pre haviarov, ktorí v auguste zapálili Bystricu a ktorým v septembri čítali výpovede z mučiarne s pečatou Štiavnice na papieri; mesto sa bálo vlastných ľudí viac než cudzieho vojska. Cena ovsa išla hore, čo Ondrej zapisoval do hlavy pre základňu, ktorá to bude čítať o päťsto rokov. Hana to vedela lepšie. Základňa to už čítala.

„Štyri,“ povedal Marek.

Stena bola stena. Kameň, vlhký, s bielou žilou, ktorú Hana poznala ako čiaru na vlastnej dlani. V máji sa na desať minút stal dverami a oni cez ne prešli s batohmi. Odvtedy sa stával dverami každý siedmy deň, pre správy, nie pre ľudí. Dnes mal byť dverami pre ľudí. Hana sa dívala na bielu žilu a čakala, lebo predpis kázal čakať a lebo vedieť nie je to isté ako vidieť.

„Štyri desať.“

Nikto sa nepohol. Klára sa pozrela na Hanu a Hana sa dívala na stenu. Od mája mala v hlave dva kalendáre, jeden pre mesto a jeden pre seba, a dnes v noci sa stretli.

„Štyri dvadsať.“

Ondrej si sadol. Tomáš nie.

„Štyri tridsať.“

Marek zavrel hodinky a ten zvuk bol v komore hlas-

nejší než čokoľvek za celú noc. Potom už nikto nepovedal nič, až kým hore, ďaleko cez kameň, cez pivnicu a cez dom vdovy Weberovej, nezačali zvoniť na piatu. Mesto vstávalo. Mesto malo hodiny a tie išli.

„Predpis 7.1,“ povedala Hana. „Prerušenie.“

Vedela, že to povie presne týmito slovami, lebo si ich prečítala.

„Ty si to vedela,“ povedala Klára.

Nebola to otázka a Hana na ňu neodpovedala ako na otázku.

„Od mája. Od dňa pred odchodom.“ Hovorila rovno, ako čítala predpisy, lebo inak to nešlo. „V základni mi dali papier, pero a hárok, ktorý som mala odpísať. Mená, čísla misií, október, výklenok, november. Písala som to vlastnou rukou, lebo vo výklenku to bolo mojou rukou. Tomáš to našiel v októbri tam, kam to niekto uložil skôr, než sme prišli. Zišla som za ním, kým to mal otvorené, a nepovedala som mu, že to poznám naspamäť.“

Tomáš sa od steny neobrátil. Vedel to od októbra a to bolo jeho.

„Prečo si šla,“ povedal Ondrej.

„Lebo tam bolo aj to, čo urobíme potom, a niekto to mal urobiť vediac.“

„Čo ešte v ňom je,“ povedal Marek.

„Zima,“ povedala Hana. „Najprv zima.“

Marek sa na ňu díval tak, ako sa díval na kopec pri Moháči, keď z neho nebolo vidieť nič a bolo počuť všetko. Potom prikývol a Hana vedela, že neprikývol jej.

Hovorili do svitania; vdova s domácnosťou smie spať dlho, keď je november.

Marek najprv rátal. Hovoril pokojne a v číslach, ako hovoril všetko, a nikto ho neprerušil, lebo to boli jediné veci v komore, ktoré sa dali držať v ruke. Jedenásť balení; jedenásť dní pre piatich, keď ochorejú všetci naraz, rok a pol, keď nikto, a o rok a pol doslúžia aj tak. Zo stošesťdesiatich zlatých, s ktorými prišli, šesťdesiat a drobné; dvadsať v dome, ako káže strop, a strop od dnešnej noci nikto neskontroluje. Papier zo základne na dva roky, keď Hana bude písať ako doteraz; potom z trhu, ktorý nesie vlákno. Kôň pri tejto cene ovsa zje cez zimu päť zlatých a na jar bude stáť tri. Drevo. Loj. Soľ. Podiel v štôlni a huta, kde Tomáša platia týždenne ako majstra; z toho sa dá žiť, keď je päť ľudí jedna domácnosť. Potom dodal to, čo nebolo číslo: liek doslúži skôr než kôň.

„Naložili nás na šesť mesiacov,“ povedala Klára. Držala batoh tak, ako ho držala celú noc. „Rezerva je na to, keby okno meškalo. Nie na to, keby neprišlo. A vedeli to.“

Nikto jej neodporoval.

Potom chcel každý svoje. Marek pevnosť: mesto, ktoré nemá hradby, nemá kráľa a má striebro, potrebuje tento rok niekoho, bez koho sa nedá, a vec pod jeho kabátom by z nich takých urobila. Klára liečiť, jedno dieťa za druhým, kým sa batoh neminie, a potom ako Lorenz, len s čistými rukami; Martino meno nepovedala, nemusela. Ondrej Viedeň, kde je Norimberčan Norimberčanom a nikto sa nepýta, prečo má kníhkupec biele zuby. Tomáš baňu, lebo je jediné, čo tu vie robiť bez klamstva; ruda je ruda a voda tečie dole. Hana tichý záznam podľa 7.1: krytie do dvoch rokov dedičné, prostriedky do schránky po vrstvách, nič, čo by pramene zapísali inak, než to zapísali.

Počúvala ich a nesúdila, lebo nebolo čo. Každý chcel to, čo vedel robiť, a každý to chcel robiť tu, kde sa mu to šesť mesiacov zakazovalo. Základňa by na to mala jedinnú vetu a Hana ju vedela naspamäť: rozhodnutie tímu bez vedúceho nie je rozhodnutie tímu.

„Rozhoduje vedúci,“ povedala.

„Vedúci rozhodol v máji,“ povedal Marek.

Hore zvonili na rannú omšu a nikto z nich na ňu nešiel, a to bolo prvé, čo sa v to ráno zmenilo.

Keď Hana o hodinu zišla do kuchyne, Marekov kabát na klinci nebol.

Klára bola na neskoršej omši, lebo sestra vdovy chodí do kostola každý deň od októbra a mesto to vie. Ha-

na si vzala plášť a vyšla hore ulicou, ktorou vdova chodí na trh, iba rýchlejšie. November bol v Štiavnici mokrý a tmavý a od hút pod mestom bolo cítiť síru, ktorú si už nevšímala. V hlave mala vetu, ktorú si prečítala v máji a ktorú dnes povie nahlas, lebo je v správe.

Dobehla ho na schodoch radnice. Na námestí ležal mokrý sneh a stál trh, ktorý sa o kráľov nestaral: ženy s košíkmi, dym z pekárne, dvaja haviari, ktorí sa hádali po slovensky a prestali, keď vdova Weberová prešla okolo rýchlejšie, než vdova chodí. Na kamenných schodoch stál Marek v kabáte sluhu, s klobúkom v ruke, ako človek, ktorý ide niečo ponúknuť a vie, koľko to má stáť. Stráž pri dverách ho už videla. Hana ho chytila za rukáv, ako panie chytajú sluhov, keď niečo zabudli doma, a povedala mu jedinu vetu, lebo na schodoch radnice sa viac povedať nedalo.

„Richtár o tebe nepovie nič, do mestskej knihy za rok 1527 dá zapísať jednu vetu o našom dome a ty v nej nie si.“

Marek stál. Stráž sa dívala. Pod nimi sa dohadovali o cene ovsa.

Potom si nasadil klobúk, zišiel o dva schody nižšie k nej a išiel za ňou domov ako sluha za vdovou, dva kroky vzadu, a nepovedal ani slovo, lebo sluha na námestí nehovorí.

V komore Hana otvorila správu pred všetkými.

Vosk, koža, papier zo základne a jej vlastné písmo, ktoré na tom papieri vyzeralo staršie než ona. Čítala rovno a nečítala všetko.

Široké okno tímu 1526-A sa v novembri neotvorí. Úzke okno po ňom tiež nie. Doložené.

Markus pôjde ráno po prerušení k richtárovi. Anna Weberová ho dobehne na schodoch radnice. Vráti sa. V mestskej knihe za rok 1527 nie je o obrane mesta nič; o dvadsať rokov si mesto opevní kostol, bez neho.

Marek sa nepohol. To už mal za sebou.

Andreas odíde na jar s norimberskými kupcami do Viedne, sám, bez kníh a bez mincí základne. Nie je v ničom, čo základňa drží v ruke. Mlčanie prameňov je doložené.

Ondrej natiahol ruku. Hana mu hárok podala a Ondrej si tú vetu prečítal sám, prstom pod riadkom, ako kupiec číta zmluvu, ktorú už podpísal. Potom hárok zložil a vrátil ho. Sadol si na debnu, na ktorej v máji rátať, koľko stojí dom, a nepovedal nič, lebo nebolo v ktorom jazyku.

Anna Weberová prijme do domu druhého majstra. Mestská kniha, rok 1527. Jedna veta, so všetkým, čo taká veta má mať: kto, odkiaľ, kto zaňho ručí, čo platí. Hana meno preskočila. Bola posledná.

Hana zavrela správu. V komore kvapkala voda, ktorá kvapkala v máji.

„To je všetko,“ povedala. „Nič z toho neurobíme preto, že to tu je. Urobíme to, lebo sme to my. Tu je iba to,

či to urobíme vediač.“

„Kto to tam uložil,“ povedal Ondrej.

Hana neodpovedala, lebo to v správe nebolo.

Nikto sa nespýtal, kto je druhý majster. Ondrej sa pozrel na Mareka, Marek na Tomáša a Tomáš na stenu.

O týždeň si vdovu Weberovú zastavil po omši richtár, pred kostolom, kde to videl trh. Spýtal sa, či má drevo, a potom sa tým istým hlasom spýtal, čo chce jej sluha minulý týždeň na radnici; stráž ho videla na schodoch a stráž hlási cudzieho sluhu bez pána.

„Poslala som ho spýtať sa, či mesto najme na zimu ľudí k závore,“ povedala Hana. „Sluha vdovy má v zime málo roboty a rada by som, aby jedol za mestské.“

„Stráž máme z vlastných.“

„Tak mi to povedal.“

Klamala po nemecky, plynulo, ako sa naučila za šesť mesiacov, a richtár prikývol, lebo vdova, ktorá chce ušetriť na sluhovi, je vdova, akú mesto pozná. Bola to lož, ktorú krytie nežiadalo, prvá kvôli Marekovi, a Hana ju večer zapísala do tichého záznamu ako lož, lebo iné slovo tam nie je. Vedela od mája, že ju zaplatí. Aj tak jej prišla drahá.

V ten večer rozhodla, že z domu odíde všetko naraz.

V noci išlo do schránky to, čo malo ísť domov. Tomášove nástroje zo základne a šaty, v ktorých prišli; mince nie, lebo zima sa platí. Klárin batoh išiel celý, aj s prázdny-m miestom po jednom balení; Klára ho zatvorila pomaly a nikto sa na ňu nedíval, lebo bol jej. Do sklenej rúrky z výbavy podľa 6.1, ktorú základňa dáva každému tímu s voskom a značkou, išiel film: rukopis z Budína celý, stránka po stránke, skôr, než po zložkách prešiel cez kameň, a tichý záznam za šesť mesiacov. Hana rúrku zavrela a zaliala. Prvá vrstva denníka išla v papieri a v páske s rokom, jej rukou od mája do dnešnej noci, uzavretá zvlášť, aby sa dala otvoriť bez tých, ktoré prídu po nej. Marekova zbraň išla posledná. Hana ju od neho nepýtala. Vybral ju spod kabáta, vybral z nej to, čo sa vyberá, položil obe časti na kamennú policu vedľa batoha a chvíľu tam nechal ruku, ako sa necháva ruka na koni, ktorý sa predáva.

Správu vrátila Hana. Sama, na miesto nálezu, na hranu, tak, ako ju tam Tomáš v októbri našiel a kde ju v októbri nájde. Tomáš zamuroval výklenok a urobil na murive značku podľa 6.1, tak, ako robil všetko, poriadne. Do tichého záznamu išla v ten večer jedna veta bez prívlastku: nález z októbra v úzkom okne neoznámený a správa prečítaná tímu, 5.3.3; prostriedky uložené za jednu noc namiesto po poradí podľa 7.1.2, 7.1.4; rozhodnutie vedúcej.

Trvalo to do rána. Malta bola miestna, kameň bol miestny, ruky boli Tomášove. Keď skončil, zhasol kaha-

nec a chvíľu stáli v tme, ktorú Hana v máji videla prvý raz a teraz poznala ako vlastnú kuchyňu. Za múrom bol liek, ktorý nikoho nevylicil, zbraň, ktorá nevystrelila, šesť mesiacov v skle a správa, ktorú ešte nikto nenašiel. Tichý záznam pokračoval na papieri zo základne, ktorého bolo na dva roky, a potom na papieri z trhu.

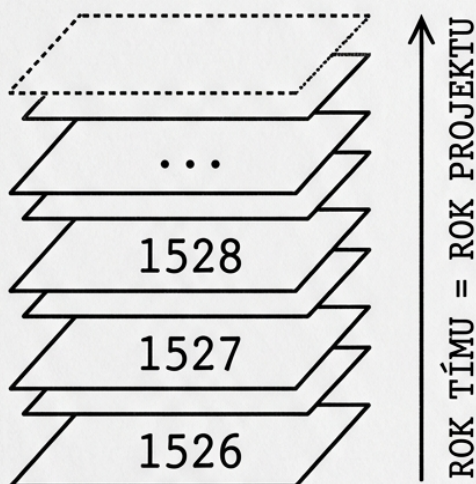
Vdova Weberová si na druhý deň dala doniesť drevo na zimu.

Štôlna za komorou je uzavretá prvou vrstvou. Na murive je značka, ktorú banské mapy nevedú a ktorú základňa učí v odseku 6.1.

V mestskej knihe Banskej Štiavnice za rok 1527 je o dome vdovy jediná veta: vdova Anna Weberová prijala do domu druhého majstra. Meno v nej je.

Základňa túto vetu poznala skôr, než tím vyslala, a nevzala ho späť. Bolo to doložené.

SCHRÁNKA

NÁLEZCA NEČÍTA VRSTVY,
KTORÉ NENASTALI

NEVYSLANÝ TÍM
BUDE VYSLANÝ

Predpis 6.2 Schránka a sekvenčné otváranie

Príručka základne · 6.2 · rev. 1

6.2 Schránka a sekvenčné otváranie

Schránka je jediný kanál z misie do prítomnosti, ktorý nezávisí od okna. Kde predpis hovorí o prítomnosti, rozumie sa ňou čas základne v deň otvorenia vrstvy, nie čas nálezu.

6.2.1 Schránka

Schránka je uzavretý priestor v štolni, o ktorom pramene hovoria, že po dátume uzavretia nebol otvorený. Miesto určuje základňa pred vyslaním podľa banských máp a archívov prítomnosti; tým miesto nemení. Miesto sa vyberá tam, kde neskoršie práce doložené neprešli; miest, ktoré podmienku spĺňajú, je v revíri menej než misií. Schránku tím zakladá podľa 6.1: značka, murovo, vosk, nosiče. Za schránku sa nepovažuje komora, úkryt ani miesto, ktoré pramene po dátume uzavretia spomínajú v akejkoližvek súvislosti; schránka je od úkrytu vzdialená najmenej desať siah, leží za samostatne uzavretým úsekom a nesie vlastnú značku. Nález schránky pred dátumom, ktorý určila základňa, je stopa podľa čl. 2 a zmena podľa čl. 3.

6.2.2 Vrstvy

Obsah sa ukladá po vrstvách. Vrstva je označená rokom tímu a uzavretá zvlášť podľa 6.1 tak, aby sa dala ot-

voríť bez porušenia vrstiev, ktoré nasledujú. Do vrstvy patrí denník tímu, originály podľa úlohy misie, vzorky a správa o incidente, ak vznikla. Vrstva sa uzatvára najneskôr v roku, ktorý nesie; čo sa uloží neskôr, patrí do vrstvy roku uloženia. Obsah vrstvy zodpovedá tomu, čo základňa v prítomnosti nájde. Tím nevie, čo základňa nájde. Ukladá, čo sa stalo.

6.2.3 Otváranie

Základňa otvára schránku po vrstvách, rok tímu za rok projektu, nikdy dopredu. Rok projektu je rok základne, v ktorom je tím podľa rozvrhu komory na mieste; ďalšia vrstva sa otvára o rok projektu neskôr. Vrstva, ktorej rok tímu ešte nenastal, sa neotvára, nečíta, nefotografuje ani nedatuje inak než podľa označenia na obale. Nálezca nesmie čítať vrstvy, ktoré ešte nenastali. Nález sa do základne prenáša celý, s neotvorenými vrstvami v pôvodnom poradí. Vedomosť z otvorenej vrstvy sa nešíri mimo okruhu tých, ktorí ju potrebujú na prípravu misie, ktorej rok nastal.

6.2.4 Nevyslaný tím

Ak sa nájde schránka alebo správa tímu, o ktorého vyslaní základňa nemá záznam, tím bude vyslaný. Zloženie tímu, dátum vyslania, úloha a krytie sa pripraví podľa obsahu schránky. Správa, ktorú tím podľa obsahu schránky nájde, sa pripraví pred vyslaním odpisom z nálezu, v znení, v akom je doložená; odpisuje ju vlastnou rukou operatívca, ktorého rukou je doložená. Odpis uloží na miesto nálezu tím vyslaný do skoršieho ro-

ka, ktorý určí rozvrh komory. Nález sa po odpise vracia na miesto uloženia v základni. V minulosti je v každom čase jeden kus. Operatívce, ktorý odpis vyhotovil, jeho obsah pozná; ostatným členom tímu ho neoznamuje ani po tom, ako sa odpis nájde. Na 6.2.4 odkazuje 5.3.4. Vyslanie tímu podľa tohto odseku nepodlieha schváleniu. Schválením je nález.

6.2.5 Nálezca

Osoba, ktorá schránku nájde a nie je operatívcom, sa prijíma do základne, ak je jej prijatie doložené obsahom schránky. Osoba sa z obsahu vrstvy dozvedá iba to, čo je v ňom o nej. Prijatie sa podpisuje na mieste a v deň nálezu. Osoba, ktorá videla miesto, jeho uzáver alebo značku, sa vedie ako nálezca aj vtedy, ak schránku neotvorila; jej meno a postavenie sa zapisujú do tichého záznamu. Osoba, ktorej prijatie doložené nie je, sa od schránky odvedie pred otvorením prvej vrstvy. V záznamoch základne nie je nálezcom.

6.2.6 Revízia

Predpis nemá revíziu. Nikto ho zatiaľ neporušil, alebo o tom základňa nevie. Základňa nemá prostriedok, ako to zistiť. Vrstvy, ktoré by o porušení hovorili, ešte nenastali.

6.2.7 Právny poriadok prítomnosti

Nález sa ohlasuje podľa právneho poriadku prítomnosti. Ohlasuje sa nález, nie obsah. Do evidencie sa odovzdáva vrstva, ktorej rok nastal, a obal. Vrstvy, ktorých rok nenastal, sa v evidencii vedú ako neotvorené a v tom-

to stave sa aj odovzdávajú.

Inventory	
Item No.	
Description	
Location	
Date	
By	
Checked by	
Approved by	

Archivárka

Vetu o vdove poznala Eva naspamäť v oboch jazykoch, v tom, v ktorom bola napísaná, a v tom, v ktorom ju čítala študentom, keď im ukazovala, ako vyzerá kúpa domu v roku 1526. Vdova Anna Weberová zo Saska kúpila dom pod Glanzenbergom za štyridsať zlatých. Fond Magistrát mesta Banská Štiavnica, mestské knihy, zväzok pre roky 1526 a 1527; signatúru mala v hlave ako číslo domu, v ktorom vyrástla. Kurent mestského pisára bol úhl'adný a únavný, latinská formula na začiatku a na konci, medzi nimi nemčina. O rok neskôr bola v tej istej knihe o tej istej žene druhá veta. Vdova prijala do domu druhého majstra; meno, odkiaľ, kto zaňho ručí, čo platí, ako každý taký zápis. Meno Eve nehovorilo nič. Bolo to meno, aké má v tej knihe tridsať mužov, a za ním päťsto rokov ticha. Pre tú druhú vetu podpísala účasť. Chcela vidieť, čo je za ňou.

Žiadosť prišla z ústavu v starej bani na Štátny archív v Banskej Bystrici, ako má, a archív na ňu odpovedal rešeršou, ako má: o štôlni pod domom saskej vdovy je v mestskej knihe jedna kúpa, v banskej knihe jedna položka o kuksoch a potom nič. Rešerš písala Eva. Druhý list prišiel o mesiac na jej meno a okrem rešerše žiadal aj ju: aby bola pri otvorení zamurovaného úseku na Glanzenbergu, ktorý banské mapy vedú ako opustený od šestnásteho storočia. Banský úrad, Rudné bane, pamiatkari a poverenie archeológa z banského múzea boli

v prílohách; archív bol piaty, lebo niekto musel potvrdiť, že to, čo hovoria mapy, hovoria aj pramene.

Ústav sídlil v starej bani a nevyzeral ako baňa. Za portálom, tam, kde Eva čakala drevo a vodu, bola chodba s liatou podlahou, svetlom, ktoré nevrhalo tieň, a vzduchom, ktorý nevoňal ničím. Tak vonia archív, keď funguje klimatizácia. Ľudia boli v civile, bez prilieb a bez menoviek, a muž, ktorý ju čakal pri vchode, povedal svoje meno a funkciu tak, ako sa hovorí niečo, čo je na papieri a nikoho to nezaujíma. Pri konci chodby, po ľavej strane, boli dvere s nápisom KARANTÉNA a malým oknom, za ktorým bola stiahnutá roleta. Nikto sa pri nich nezastavil. Eva si ich zapísala tak, ako si archivár zapisuje škatuľu bez signatúry: existuje, obsah neznámy.

V miestnosti na konci chodby bol stôl, lampa a šesť ľudí, ktorí vedeli o mestskej knihe z roku 1526 viac než ona. Zistila to za tri minúty. Pýtali sa na fóliá, nie na strany. Vedeli, že pisár v júni vymenil atrament a že zápisy zo septembra sú inou rukou, lebo ochorel. Potom sa jedna z nich, žena v sivom svetri, ktorá dovtedy nepovedala nič, spýtala na jednu vetu z roku 1527. Nie na jej znenie. Na to, či je písaná tou istou rukou ako veta z roku 1526, alebo či ju písal iný pisár. Eva povedala, že tou istou. Žena prikývla, ako keď sa niečo zhoduje s inventárom, a podala jej rukavice.

Nitrilové, modré, veľkosť S. Eva ich vzala, lebo na papier sa rukavice neberú, ale na kožu a vosk po päťsto rokoch v bani áno.

Štôľňa za čistou chodbou bola už štôľňa. Drevo, voda, kameň a lampy na prilbách, ktoré jej pri dverách niekto podal bez slova. Archeológ z múzea išiel prvý, so zastupcom Rudných baní, Eva za nimi a za Evou žena v sivom svetri. Chodba sa po dvesto metroch zúžila, zahla do bočnej, nižšej, a skončila stenou.

Murivo bolo suché a kamenné a Eva, ktorá v knihe vidí vrstvy skôr než text, ich videla aj tu. Malta v škárach nebola z jedného roka. Dole sa drobila pod nechtom na prach, ako sa drobí staré vápno; v hornej tretine bola svetlejšia a hladšia a okolo jedného kameňa v strede tmavšia a tvrdšia, akoby ten jeden kameň niekto vyberal a vracal viackrát, zakaždým s vlastnou maltou. Archeológ to fotografoval z troch strán a robil to pomaly. Do toho kameňa, vo výške prs, bola vysekaná značka: tri čiary a bod, ako polovica písmena, ktoré Eva nepoznala. Podobala sa na haviarsky znak a nebola ním; Eva poznala všetky zo šestnásteho storočia. Chcela sa spýtať, čo to je, a videla, že žena v sivom svetri si značku neprezerá. Vedela, čo to je. Dívala sa na ňu tak, ako sa človek díva na svoj podpis.

Rozobrali stenu za hodinu, kameň po kameni, a kamene ukladali na plachtu v poradí, v akom vypadli.

Za ňou bol výklenok. Na výšku laktá, hlboký po plece a široký ako dvere, suchý, s kamennou policou vzadu. Na polici stála na hrane správa v koži, zaliata voskom po celom obvode. Pod voskom bol prilepený prúžok papiera a na ňom bolo paličkovým písmom, z ktorého sa ruka určiť nedá, THOMAS FISCHER a pod tým NOVEMBER 1526. Vedľa nej boli v rade balíky v papieri, previazané, každý s páskou a na páske rok. Na polici ležal batoh z látky, ktorá nemala právo vydržať; dve kovové časti niečoho, čo Eva nepoznala a archeológ áno, lebo sa na to prestal dívať; a sklená rúrka, hrubá ako palec, dlhá ako predlaktie, uzavretá na oboch koncoch a zaliata voskom, s niečím tmavým a stočeným vnútri. Eva to poznala. Archív mal mikrofilmy z osemdesiatych rokov, ktoré sa už lepili a páchli po octe. Tento bol v skle, pod niečím, čo nebol vzduch, a keby to bol mikrofilm, bol by starší než všetky ostatné o štyristo rokov.

Eva rátala balíky, lebo archivár najprv ráta a až potom číta. Jedenásť. Na prvom bolo 1526.

Hore v čistej chodbe archeológ podpísal protokol o otvorení, zástupca Rudných baní pod neho, muž od vchodu vzal z fotoaparátu kartu, poďakoval obom a odprevadil ich k portálu. Podľa toho, čo zostane v spise, bol úsek otvorený, zdokumentovaný a nález ohlásený; dvaja ľudia, ktorí videli značku, odišli s prázdnyimi rukami. Ich mená, povedala žena v sivom svetri, keď za nimi zapadli dvere, sú od dnešného dňa v tichom zázname podľa 6.2.5. Nepovedala, čo to znamená.

Potom položila prvý balík pod lampu a vzala nôž na vosk.

Eva vstala.

„Toto sa nerobí tu,“ povedala. Počula sa, ako to hovorí hlasom, ktorým hovorí bádateľom, že v bádateľni sa nepije. „Hnuteľný nález je majetok štátu. Hlási sa Pamiatkovému úradu, ide do múzea a otvára sa v dielni, nie pod lampou v kancelárii. Archeológ, ktorý to celé kryje svojím poverením, práve odišiel a toto nevidel. Mám na tej žiadosti podpis.“

Žena nôž nezložila. Iba ho zastavila.

„Predpis 6.2.7,“ povedala. „Nález sa ohlasuje podľa právneho poriadku prítomnosti. Ohlasuje sa nález, nie obsah. Pamiatkový úrad dostane hlásenie dnes, múzeum dostane kamene, fotografie, obal a vrstvu, ktorej rok nastal, a v evidencii bude desať vrstiev vedených ako neotvorené, lebo neotvorené budú. Obsah do poriadku prítomnosti nepatrí. Nikdy nepatrí.“

Úrad nad úradmi. Neobchádzal ich; nechal im všetko, čo im patrilo, a sám určoval, čo to je. Eva si sadla. Bola to jediná vec, ktorá sa s podpisom na žiadosti dala urobiť.

Muž od vchodu povedal, že sa otvorí vrstva 1526 a ostatné nie. Povedal to skôr, než sa stihla spýtať, a povedal to jej.

Pod voskom a páskou bolo puzdro a v puzdre hárky,

rovné na hranách, akoby ich niekto vložil ráno.

Papier bol biely. Hladký, bez rebrovania a bez vodoznaku, zožltnutý od okrajov tak, ako žltne strojový papier, keď leží päťsto rokov v suchu, a atrament sedel na povrchu, nie vo vláknach.

Bol to denník a bola to jedna ruka. Úzka, naklonená dopredu, bez tlaku, písmo človeka, ktorý píše rýchlo a nemusí škrtáť, a viedla od prvého hárka po posledný, od mája do novembra, bez druhej. Mená písala plné a s krytím, ako v inventári: Anna Weberová, vdova, vedúca. Thomas Fischer, majster, huta. Klara, sestra, byliny. Markus, sluha. Andreas, kníhkupec, Norimberg. Misie mali mená a mesiace. Prieskum, máj: dom pod Glanzenbergom, štyridsať zlatých, kuksy v starej štôlni. Budín, jún: rukopis kúpený za dvanásť, majiteľ nedoložený. Moháč, august: tri strany, ktoré Eva prečítala a nechcela čítať druhýkrát. Dieťa, október: sobota po svätom Františkovi, malé zvonenie, malý hrob, od Gregora hostinského, a pod tým slovo verdikt a číslo predpisu. Komora, október: nález, vzdialenosť a smer od komory, bez slova o obsahu. Portál, november: štyri nula nula. Nič. Štyri desať. Nič. Štyri dvadsať.

Čítala to ako archivárka, lebo inak sa to čítať nedalo. Ruka sa unavovala, menila sklon, dvakrát napísala dátum zle a opravila ho. Papier bol pravý. Atrament bol pravý. Obsah bol nemožný a Eva mala v hlave miesto, kam sa nemožné veci v archíve dávajú: do inventára, pod signatúru, s poznámkou, že obsah nebol overený.

Pri októbri sa vrátila o hárok späť, lebo tam bolo niečo, čo patrilo jej.

„Kostolné účty,“ povedala. „Rok 1526. Ten zväzok.“

„Mestskú knihu drží základňa v ruke,“ povedala žena v sivom svetri. „Banskú tiež. Kostolné účty za rok 1526 drží a prečítala ich. Je to jediný zväzok, ktorý o tom dieťaťi hovorí, a základňa ho nemá s čím porovnať.“

Eva poznala fond od prvej škatule po poslednú. Účty farského kostola sú v ňom jediný zväzok svojho druhu: rok bez rokov pred ním a po ňom, kniha, ktorá sa nedá čítať proti ničomu, iba sama proti sebe. Mala ju v ruke dvakrát a obidva razy pre niekoho iného. Ten riadok si mohla zajtra vytiahnuť a prečítať; ležal tam päťsto rokov a niekto ho prečítal skôr, než sa stal. Verdikt v denníku bol napísaný tak, ako sa píše to, čo sa drží v ruke, a v októbri 1526 ho niekto podľa toho vykonal.

Posledný zápis vrstvy 1526 bol krátky a bol tou istou rukou. Eva ho prečítala dvakrát, druhýkrát pomaly, lebo prvýkrát to nemalo zmysel a druhýkrát áno, a to bolo horšie.

Schránku nájde Eva Richterová zo Štátneho archívu v Banskej Bystrici, pracoviska Archív Banská Štiavnica, v utorok, na jeseň roku 2026, po obede. Vstane, keď sa bude rezať vosk. Otvorí vrstvu 1526 a nič iné. V miestnosti vedľa bude sedieť tím 1526-A, štyri osoby,

v karanténe pred vyslaním. Piata bude v miestnosti s ňou. Podá jej rukavice.

Eva zdvihla hlavu.

Žena v sivom svetri sedela pri stene, s rukami v lone, a dívala sa na ňu bez toho, aby sa v jej tvári niečo pohlo. Bola mladšia. O šesť mesiacov, ktoré mala pred sebou a ktoré denník už mal za sebou.

„Predpis 6.2.5,“ povedala Hana. „Vaše prijatie je doložené.“

Nepovedala to ako ospravedlnenie ani ako správu. Povedala to tak, ako Eva hovorí bádateľom, že fond je prístupný. Eva v jej hlase počula všetky zápisy v denníku, ktoré sa začínali slovom základňa.

„Kto to písal?“

„Ja.“

„Kedy?“

Hana neodpovedala. Odpoveď tu dostala len otázka, ktorá bola v predpise.

Vysvetlenie nedostala. Dostala príručku. Zošit s ohnutými rohmi, bez ničoho na obale, s číslami vnútri, pri každom revízia a misia, po ktorej pribudla; pri 6.2 nebola žiadna. Hana ju položila vedľa vrstvy tak, aby sa nedotýkali.

„Chcete čítať ďalej?“

Eva sa dívala na balíky s páskami. Rok 1527 ležal hneď pod tým, ktorý otvorila, a bol tenší. Oveľa tenší.

„Chcem vrstvu 1527.“

„Predpis 6.2.3. Rok projektu ešte nenastal.“

Eva to počula a vedela, že to nie je nie. Zošit ležal na stole vedľa vrstvy a číslo si v ňom našla sama: vrstvy sa otvárajú rok za rok, vrstva 1527 teda na jeseň o rok. Bolo to nie s dátumom, čo je horšie, a ona nemala v ruke nič, čím by ten rok skrátila. Mala svoj podpis na žiadosti a jednu vetu. Mestská kniha, rok 1527, tá istá ruka ako rok predtým: vdova Anna Weberová prijala do domu druhého majstra, menom, odkiaľ, s ručiteľom. Meno bolo v zápise, ako má byť, a nehovorilo nič; čo sa stalo s prvým majstrom, prečo druhý, či bol jedným z tých piatich a ktorým, nič. Päťsto rokov ju čítali ako poznámku o nájomníkovi. Bolo to jediné, čo o nich kedy bude mať, a Eva to vedela s presnosťou človeka, ktorý celý život pracuje s tým, čo zostalo.

Tím 1526-A sedel v miestnosti vedľa. Ešte nebol vyslaný. Bude, lebo je doložený: v mestskej knihe, v banskej knihe, v tom, čo základňa rekonštruje, v denníku na stole a v jednej vete, ktorú Eva pozná naspamäť. Hana to vedela skôr než ona a šla aj tak, a Eva sa dívala na ženu, ktorá tých šesť mesiacov ešte nemala v tvári, a nevedela, čo je to za odvahu, ani či je to vôbec odvaha.

„Podpis,“ povedala Hana.

Eva vstala a šla k dverám, lebo po niečom takom potrebuje človek chodbu. Dvere s nápisom boli krok od nej a roleta za malým oknom sa práve dvíhala, na sekundu, ako keď sa niekto vnútri pozerá, koľko je hodín.

Za sklom sedela na stole žena s batohom na kolenách ako s dieťaťom a za ňou stál muž a obzeral si vlastné ruky, ešte hladké, ako sa človek díva na nástroj, ktorý mu zatiaľ nič neurobil. Roleta klesla.

Eva sa vrátila k stolu.

Posledné dva listy vrstvy 1526 nepatrili denníku. Prvý bol rozvrh komory, jedna tabuľka, riadky po rokoch, storočia pomiešané. Riadok máj 1526: tím 1526-A, päť operatívco, Štiavnica, Budín. Tichý záznam. Misia schválená.

Druhý bol formulár prijatia podľa 6.2.5 a na ňom, na riadku pre nálezc, už bol podpis. Vyblednutý, na bielom papieri, ktorý zožltol tak, ako žltne strojový papier za päťsto rokov.

Eva podpísala prijatie tam, kde bol jej podpis už predtým. Rukopis sedel.

CENNÍK 1526

CHLIEB · 2 DENÁRE
NOČLAH · 4 DENÁRE
KRAVA · 2 ZLATÉ
KÔŇ · 8 AŽ 15 ZLATÝCH
RUKOPIS · 12 ZLATÝCH
DOM · 40 ZLATÝCH
POKUTA · 1 ZLATÝ

CENA OBVYKLÁ

1 ZLATÝ = 100 DENÁROV STAREJ MINCE

Príloha: z príručky základne

Výber z príručky základne *Tichý záznam*. Predpisy sa tlačia v poslednej revízii. Číslo revízie a misia, po ktorej odsek pribudol, sú pri odseku. Poradie výberu nie je poradím príručky; odseky vytlačené pri misiách sa tu neopakujú.

Príručka základne · 1.3 · Prezradenie

Uvádza sa, čo operatívca prezradí pri nedodržaní 1.2 a v akom čase od prvého kontaktu s osobou.

Do minúty: výška; zuby; ruky pri pozdrave alebo pri platení; chôdza po blate; pohľad na osobu vyššieho postavenia; odpoveď v jazyku miesta.

Do dňa: spôsob jedenia; nevedomosť, kedy sa zvoní a načo; modlitba; sedlo; neznalosť cien; čistota; okuliare, hodinky, kompas, ceruzka a papier, ak sa vyberú z úkrytu.

Do mesiaca: legenda pri druhom stole s inými hosťami; odbornosť (1.2.5), ktorú ruky ukážu skôr než ústa; zdravie tímu v čase choroby mesta (2.4.6); peniaze, ktoré neubúdajú; neprítomnosť listov z domova a smútku za domovom.

Príloha D · Správa o incidente 1526-04

Tím 1526-A. Miesto: Štiavnica, hostinec a dom tímu. Obdobie: 27. 9. až 13. 10. 1526. Dotknuté predpisy: čl. 2, 2.4 (v čase incidentu rev. 2). Klasifikácia: prostriedok tímu v osobe; stopa v meste; stopa v prameňoch žiadna. Podala vedúca tímu úzkym oknom 13. 10. 1526. Rev. 3

predpisu 2.4 doručená úzkym oknom 20. 10. 1526.

1. Osoba: dieťa, sedem rokov, dcéra hostinského, u ktorého má tím prenajatú izbu. Úmrtie osoby doložené pred vyslaním: účty farského kostola, sobota po sv. Františkovi, položky za malé zvonenie, za malý hrob a za sviece, platca hostinský. Meno osoby v prameni nie je; určenie podľa platcu a veľkosti hrobu. Verdikt pripravený pred vyslaním: zásah neodôvodnený.
2. 27. 9., štvrtok. Matka priviedla osobu k operatívcovi K (liečiteľské krytie: bylinkárka, sestra vdovy). Horúčka, bolesť hrdla, nález na jazyku; operatívec K určil streptokokovú infekciu hrdla s vyrážkou. Ošetrenie podľa 2.4.2: obklady, voda s medom, odporúčanie modlitby. Bez porušenia.
3. 29. 9., sobota, sv. Michal, úzke okno 04:00. Vedúca oznámila tímu verdikt podľa bodu 1. Operatívec K verdikt potvrdil slovom. Operatívec M oznámil stav prostriedkov (12 balení, 2.5.1) a to, že inventúra sa koná pri oknách. Vedúca po oznámení verdiktu neoverila uloženie prostriedkov. Chyba vedúcej.
4. Noc 29./30. 9. Operatívec K odobral z batohu v komore jedno balenie bez prítomnosti osôb a podal ho osobe rozpustené v mede a vode v piatich nočných dávkach, 29. 9. až 3. 10., pod označením „si-

rup zo Saska z bylín, ktoré tu nerastú“. Prázdny obal spálil 3. 10. v ohnisku hostinca (podľa 2.5.2). Prostriedok pre dospelých, polovičná kúra pre dieťa, nevhodný na daného pôvodcu; operatívca K to v čase podania vedel.

5. Dni 1. až 3. 10.: horúčka klesla, osoba prijímala potravu. 4. 10.: absces za mandľou; rez je nad rámec liečiteľského krytia bylinkárky (2.4.2). Kúpeľník privolaný hostinským odmietol rez vykonať pred cudzou ženou a priložil pijavice.
6. 10.: osoba prestala piť. 6. 10., sobota, ráno, počas úzkeho okna: úmrtie osoby. Doložený výsledok nastal v doložený deň.
7. Dňa 8. 10. pohreb. Hostinský sa operatívca K spýtal, či bol sirup dobrý; operatívca K potvrdil. Kúpeľník vyzval hostinského, aby si vypýtal fľašu.
8. Dni 9. a 10. 10.: dve osoby (matky s deťmi s ochorením hrdla) žiadali „sirup zo Saska“. Odmietnuté podľa 2.4.4: neprítomnosťou tovaru, cenou (jeden zlatý), vierou. 11. 10.: richtár predvolal vedúcu na sťažnosť kúpeľníka (liečenie bez práva, predaj neznámeho prostriedku). Pokuta jeden zlatý, zaplatená; prisľúb, že sestra vdovy bude variť iba pre dom. Pokuta mimo súdu, v mestskej knihe ani v mestských účtoch bez záznamu. Tichý záznam.

9. 13. 10., úzke okno. Inventúra operatívcom M: 11 balení. Rozdiel jedno balenie, nahlásený bez vysvetlenia. Táto správa.

Stopa v osobe: prostriedok podaný, prostriedkami doby nezistiteľný; hrob pri farskom kostole, ktorý pramene neuvádzajú ako miesto neskorších prác. Stopa v meste: dopyt po prostriedku (dve osoby), povest' o sirupe, sťažnosť kúpeľníka, pokuta; krytie operatívca K zúžené na kostol, domácnosť a košík; kúpeľník operatívca K sleduje. Stopa v prameňoch: žiadna; položka v kostolných účtoch zodpovedá predpokladu.

Záver. Zásah nezmenil doložený výsledok; podľa 2.4.1 to nie je poľahčujúca okolnosť. Porušený je čl. 2 (prostriedok tímu v osobe) a 2.4. Predpoklad vedúcej, že liečiteľské krytie bez výsledkov je nenápadné, sa v meste s kúpeľníkom nepotvrdil (2.4.2, posledná veta). Opatrenia: 2.4.1, 2.4.3 a nový odsek 2.4.5 v znení rev. 3. Operatívca K zostáva v tíme; iný operatívca s liečiteľským krytím v tíme nie je.

Príručka základne · čl. 1 · Krytie

Tlačí sa 1.1; oddiel 1.3 je vytlačený vyššie. Oddiel 1.2 v znení rev. 5 sa tlačí pri misii 1526-01 a tu sa neopakuje. Oddiely 1.4 až 1.6 (odev a výstroj, zvieratá, krytie základne v prítomnosti) sa v tomto výbere netlačia.

1.1 Zásada

Operatívca nikdy nie je domáci. Nikto zo základne nevydrží ako osoba miesta a času jeden obed pri stole.

Krytie je vzdialený cudzinec: taký, aký na miesto misie v danom období bežne prichádzal, a z takej diaľky, aby overenie legendy trvalo dlhšie než misia. Krytie nie je to, čo operatívce o sebe hovoria. Krytie je to, čo od neho miesto potrebuje mať.

Príručka základne · čl. 2 · Telo

Tlačí sa 2.1 až 2.3 a 2.5 v znení rev. 3. Oddiel 2.4 sa tlačí pri misii 1526-04 a tu sa neopakuje; správa o incidente je vytlačená vyššie ako príloha D.

2.1 Očkovanie

Operatívce je pred vyslaním očkovaný proti kiahňam, brušnému týfusu, hepatitíde A a B, tetanu a besnote, najneskôr 60 dní pred oknom, aby jazva po kiahňovej vakcíne zostarla; legenda ju vysvetľuje ľahkými kiahňami v detstve. Proti škvrnitému týfusu očkovanie neexistuje; ochranou je odvrhnutie a prostriedok podľa 2.5. Proti moru a chrípke miesta a času tím chránený nie je a správa sa podľa 2.4.6.

2.2 Karanténa

Karanténa je obojsmerná. Pred oknom 21 dní v základni bez kontaktu mimo tímu: tím nesmie do minulosti preniesť chorobu, ktorá v mieste a čase nie je doložená. Po návrate 40 dní v karanténnom oddelení, pri doloženom more alebo pri doložených kiahňach 60 dní. Osoby nesú choroby, proti ktorým tím nemá imunitu; tím nesie choroby, ktoré pre osoby nie sú doložené.

2.3 Telo ako stopa

2.3.1 Telo operatívca je prostriedok tímu podľa čl.

2. Obsahuje protilátky, ktoré v mieste a čase nemohli vzniknúť, izotopové zloženie zubov a kostí podľa vody a stravy 21. storočia, výplne, korunky, kĺbové náhrady, chirurgické spony a jazvy po zákrokoch, ktoré doba nepozná. Zub, vlas a krv sú stopa aj mimo tela.

2.3.2 Pred vyslaním sa odstránia výplne a korunky z materiálov po roku 1900 (nahradia sa cínom alebo sa zub extrahuje) a kovové implantáty, ktoré sa odstrániť dajú. Operatívce s neodstrániteľným implantátom sa na misie pred rok 1900 nevysiela.

2.3.3 Vlasy, nechty a zuby stratené v teréne sa zbierajú a vracajú úzkym oknom alebo ukladajú do schránky. Odev so stopou krvi sa perie, hygienický materiál sa spaľuje v komore.

2.3.4 Mŕtvi. Telo operátora sa nepochováva do zeme miesta (7.1.5). Vracia sa najbližším širokým oknom; ak široké okno do 30 dní nie je, ukladá sa do schránky podľa 6.1 v uzavretej vrstve. Pohreb podľa obradu miesta sa vykoná s prázdnu rakvou iba vtedy, ak je úmrtie operátora v prameňoch doložené a pohreb sa očakáva; váha rakvy sa doplní.

2.3.5 Inventúra. Prostriedky tímu sa vedú v inventári po kusoch (2.4.3). Rozdiel v inventári sa hlási základni v najbližšom úzkom okne bez ohľadu na vysvetlenie.

2.5 Prostriedky tímu

2.5.1 Životnosť. Antibiotiká v kapsulách a tabletách 2 roky od výroby. Inzulín 6 mesiacov bez chladu; operatívce, ktorý ho potrebuje, sa nevysiela. Chlórová dezinfek-

cia 1 rok. Obväzový materiál, nástroje z nehrdzavejúcej ocele, teplomer a lupa bez obmedzenia, ak sú v suchu. Zásoba sa vydáva na dĺžku misie a 12 mesiacov rezervy. Tím 1526-A: 12 balení širokospektrálneho antibiotika pre dospelých; jedno balenie je päť dní pre jedného operatívcu, teda 60 dní liečby na tím a 12 dní, ak ochorejú všetci piati. Zásoba na 18 mesiacov je zásoba pre tím, ktorý ochorie zriedka a nikoho mimo tímu neošetrí.

2.5.2 Liek ako stopa. Liek podaný osobe je prostriedok tímu, ktorý zostal v osobe (2.4). Stopa nie je látka, ktorú doba nedokáže určiť; stopa je výsledok. Osoba, ktorá sa uzdraví tam, kde sa osoby rovnakého postavenia neuzdravujú, je stopa. Osoba, ktorá sa neuzdraví, ale bola liečená, je stopa v tom, čo o liečbe povie. Dopyt po prostriedku je stopa, ktorá sa množí. Obal sa ničí v komore alebo v ohni tak, aby u osôb nezostal. Zásobu, ktorá ubudla mimo tímu, základňa nedoplňa.

Príručka základne · čl. 4 · Peniaze a majetok

Tlačia sa oddiely 4.2 a 4.3 (výpis pre rok 1526). Oddiel 4.1 v znení rev. 3 sa tlačí pri misii 1526-02 a tu sa neopakuje.

4.2 Razba

4.2.1 Základňa razí mincu pre každú misiu zvlášť, z kovu dobových mincí z nálezov, nie z kovu súčasnej ťažby. Pre rok 1526 uhorský zlatý (dukát) kremnickej razby a denár; podiel mincí staršej razby (Matej, Vladislav) zodpovedá obehu. Rok na minci nesmie byť neskorší než rok misie. Minca sa vydáva opotrebovaná

a eviduje po kusoch.

4.2.2 Stará a nová minca. Od roku 1521 je v Uhorsku popri starej minci v obehu nová minca (denár so zníženým obsahom striebra, dobovo „zlá“). Snem roku 1525 ju odvolal; v roku 1526 sa sťahuje a v obehu zostáva. Kurz je v 4.3.1. Tím prijíma obidve a platí tou, ktorou platí trh. Mzda v zlej minci pri cenách v starej je jednou z príčin povstania baníkov 1525 až 1526 (štrajk v Bystrici v júli 1525, nočný útok na mesto 3. augusta 1526, súd a výpovede z mučiarne 3. septembra 1526); operatívce sa k minci ani k povstaniu nevyjadruje. Zlatý sa nezhodnotil; veľké platby sa vykonávajú v zlatých.

4.3 Stropy hotovosti a ceny (rok 1526)

Čísla tohto oddielu platia pre celú príručku; predpisy tlačené pri misiách ich neopakujú a odkazujú sem.

4.3.1 Ceny obvyklé. Počítacia hodnota: 1 zlatý = 100 denárov starej mince; 1 starý denár = 2 nové (kurz rokov 1525 a 1526); kurz trhu má prednosť. Ceny sa uvádzajú v starej minci.

Položka	Štiavnica	Budín
chlieb	1 až 2 denáre	2 denáre
pivo, holba	1 denár	1 až 2 denáre
nocľah bez stravy	2 až 4 denáre	4 až 6 denárov
nocľah s koňom	6 až 8 denárov	10 až 12 denárov
mzda haviara, týždeň	30 až 40 denárov	–
kôň pracovný	2 až 5 zlatých	3 až 6 zlatých

Položka	Štiavnica	Budín
kôň jazdecký	8 až 15 zlatých	10 až 15 zlatých
prilba	–	1 až 3 zlaté
krava	2 až 3 zlaté	3 zlaté
rukopis bežný	2 až 5 zlatých	3 až 6 zlatých
rukopis zdobený	–	6 až 12 zlatých
dom s pivnicou	40 zlatých	–
pokuta richtára	1 zlatý	–

Sumy zistené pri misiách: mzda haviara (1526-01), dom 40 zlatých (1526-01, doložené), kôň 12, prilba 2 a rukopis 12 zlatých (1526-02), pokuta 1 zlatý (1526-04). Mzda haviara sa vypláca v novej minci, chlieb sa kupuje za starú; v tom je jedna z príčin povstania (4.2.2). Cena rukopisu 12 zlatých v 1526-02 je horná hranica pásma, nie výnimka z 4.1.3.

4.3.2 Stropy.

Strop	Štiavnica	Budín
hotovosť celkom	160 zlatých	–
hotovosť mimo komory	20 zlatých	20 zlatých
platba bez schválenia	10 zlatých	15 zlatých
platba schválená vopred	podľa schválenia	–
denáre na osobu a deň	40 denárov	40 denárov
zlato mimo mince	0	0

Budín platí pre operatívca s krytím kupca. Hotovosť

celkom zahŕňa komoru; hotovosť mimo komory sa počíta bez sumy schválenej podľa 4.3.3 v deň platby. Platba bez schválenia je jediná platba bez schválenia úzkym oknom. Platba schválená pred vyslaním v 1526-01: 40 zlatých. Denáre na cestu sú strop, nie dávka.

4.3.3 Prekročenie. Kúpa sa do stropu započítava a platbu nad strop schvaľuje základňa v úzkom okne; platbu, ktorá sa vykoná skôr, než sa okno prvý raz otvorí, schvaľuje pred vyslaním. Operatívce, ktorí má na kúpu 20 zlatých, pričom cena je 12, zjednáva iba do výšky ceny obvyklej; zjednávanie pod cenu obvyklú je zásah rovnako ako preplatenie.

Príručka základne · čl. 7 · Prerušenie

Tlačí sa 7.1.2 v plnom znení rev. 4 a oddiel 7.2.

7.1.2 Horizonty

Horizont je čas od príchodu tímu, po ktorom prostriedok, krytie alebo operatívce prestáva byť použiteľný. Prerušenie horizont neposúva. Deň, keď sa okno neotvorí, nie je nulový bod; nulovým bodom je deň príchodu.

Do 2 rokov. Lieky: antibiotiká a dezinfekcia podľa 2.5.1; po lehote sa ukladajú do schránky. Zásoby a prvá vlna chorôb miesta. Palivo: nafta 1 až 2 roky, benzín menej; tím 1526-A palivo nenesie. Hotovosť: minca základne vydaná podľa 4.3.2 vystačí pri stropoch na mesiace, nie na roky; z hotovosti tímu 1526-A ubudlo do novembra 1526 na dom, rukopis, koňa a cesty viac než polovica. Potom tím žije z príjmu krytia (podiel, huta, dielňa, dom) alebo nežije.

Do 10 rokov. Batérie: nabíjateľné 5 až 10 rokov s nabíjaním zo zdroja, ktorý tím nesie, 3 roky bez neho. Elektronika: 10 rokov v sklade komory, menej v používaní; s koncom batérií skôr. Krytie bez dedičnosti (1.2.6): slobodný majster, sluha; 10 rokov, potom vek a otázky. Krytie s dedičnosťou je bez horizontu.

Do 25 rokov. Nosiče dát: pamäťové karty a disky 10 až 25 rokov v suchu a chlade, po konci elektroniky bez možnosti čítania; mikrofilm na polyesteri 500 rokov, číta sa lupou, patrí do schránky. Nástroje z nehrdzavejúcej ocele 25 rokov v používaní, storočie v sklade; optika storočie. Operatívci bez potomkov: pri vyslaní 30 až 45 rokov; do 25 rokov dosiahne posledný z nich vek, ktorý účty bratstva uvádzajú ako obvyklý pri úmrtí majstra v banskom meste. Potomkovia sa nezakladajú (7.1.3). Strelivo do 25 rokov v suchu; zbraň tímu 1526-A uložená do schránky podľa 7.1.4 (1526-06).

Nad 25 rokov. Papier základne a atrament: storočia; rukopis operatívca mimo schránky je správa v prameňoch podľa 7.1.6. Oceľ: nástroje, čepele, podkovy základne, v zemi storočia; preto späť alebo do schránky. Sklo: optika, teplomer, rúrky; tisícročia; ukladá sa. Schránka: to, čo tím uložil podľa čl. 6, je jediný prostriedok tímu, ktorý základňa dostane späť. Vrstva sa uzatvára rokom tímu. Horizont schránky je horizont projektu.

7.2 Cesta v prerušení

7.2.1 Zásada. Tím v prerušení cestuje rýchlosťou miesta a času. Prostriedok tímu, ktorý cestu skráti, je

stopa; cesta, ktorú by cudzinec krytia nevykonal, je stopa.

7.2.2 Kôň. Kôň sa kupuje v mieste za cenu obvyklú (4.3.1); oknom sa nevedie. Podkovy, sedlo a postroj miesta; sedlo základne sa neberie. Operatívce, ktorí sedí v sedle zle, sedí v sedle zle po celú misiu; učí sa pred oknom, nie na ceste. Štiavnica–Kremnica 1 deň, Štiavnica–Banská Bystrica 1 deň, Štiavnica–Budín 4 až 5 dní, Štiavnica–Moháč 7 až 10 dní. S vozmi sa počíta dvojnásobok času jazdca a zastavenia na mýtach: Štiavnica–Budín 8 až 10 dní, Budín–Moháč 9 dní (1526-03).

7.2.3 Koľaj v štôlni. Drevené koľajové vozíky (hunty) v štôlni sú v mieste a čase doložené. Tím smie v úkryte a v štôlni ku komore postaviť drevenú koľaj s huntom, akú používa baňa; nie zo železa nad mieru miesta, nie s ložiskom, ozubením ani skrutkou základne.

7.2.4 Hron. Tím používa plť alebo čln miestneho pltníka za cenu obvyklú; vlastné plavidlo sa nestavia. Zo Žarnovice po prúde k ústiu 3 dni. Proti prúdu sa nepláva; návrat po súši.

7.2.5 Dunaj. Loď miestna, s dopravcom, cena obvyklá. Ostrihom–Budín po prúde 1 deň; Ostrihom–Viedeň proti prúdu s ťahom 8 až 10 dní. Od polovice septembra 1526 je Dunaj pod Ostrihomom cestou tureckého vojska; tím ju do konca októbra 1526 nepoužíva.

7.2.6 Stavby bez stopy. Tím v prerušení smie postaviť to, čo by postavil cudzí majster jeho krytia z mate-

riálu miesta, spôsobom miesta, s výsledkom pre miesto obvyklým: úsek štólne, výdrevu, drevenú koľaj s hun-
tom, vodné koleso na stupu, pec podľa doby, dom na
doloženej parcele. Nesmie postaviť nič, čo by mesto po
jeho smrti nevedelo udržať, a nič, čo by sa dostalo do
mestských alebo banských účtov ako novota. Opevne-
nie mesta (doložené 1546 až 1571) tým nenavrhuje; obra-
nu mesta neponúka. Stavba, ktorú pramene neuvádzajú,
musí byť taká, aby ju pramene nemali dôvod uviesť.

Príručka základne · čl. 8 · Register prameňov · výpis pre rok 1526

8.1 Zásada. Verdikt základne ukazuje na prameň:
typ prameňa, ktorý v mieste a čase existoval, zväzok,
ktorý sa zachoval, a zápis, ktorý základňa čítala. Dolo-
žené je to, čo je v zachovanom zväzku. Tichý záznam
je mlčanie zachovaného zväzku o veci, ktorú by inak
zapísal. Mlčanie prameňa, ktorý sa nezachoval alebo
ako typ neexistoval, sa vedie zvlášť ako nedoložiteľnosť;
predpisy 2.4.1 a 3.1.3 platia v oboch prípadoch rovnako.

Zväzok sa vedie v jednom z troch stavov. Zachovaný
a čítaný: základňa ho drží v ruke a zápis prečítala. Za-
chovaný a nečítaný: zväzok je vo fonde, zápis prečítaný
nie je alebo je nečitateľný. Nezachovaný: zväzok nie je,
aj keď typ prameňa existoval. Verdikt smie stáť iba na
zväzku v prvom stave.

8.2 Pramene. Fond, ak sa neuvádza inak: Magistrát
mesta Banská Štiavnica, Štátny archív v Banskej Bystrici,
pracovisko Archív Banská Štiavnica.

Mestská kniha Štiavnice. Dokladá: kúpu domu (1526: vdova A. W. zo Saska, dom pod Glanzenbergom, 40 zlatých; 1527: vdova A. W. prijala do domu druhého majstra), testamenty, prijatie za mešťana, richtára a radu, veci pred súdom rady. Nedokladá: podiely v štôlni, nájom izby, pokuty mimo súdu, ceny trhu. Stav: zachovaný a čítaný, zväzok pre roky 1526 a 1527.

Banská kniha (Bergbuch). Dokladá: kúpu a prevod kuksov v štôlni na Glanzenbergu (1526: vdova A. W.), banský súd, hranice polí, opustenie a zapečatenie štôlne (podklad pre výber schránky podľa 6.2.1). Nedokladá: kto v štôlni pracuje, čo sa v nej našlo, úseky vyrazené bez ohlásenia. Stav: zachovaný a čítaný; jazyk nemecký.

Mestské účty. Dokladajú: výdavky mesta na stráže, závery na dolnej ceste (jeseň 1526), poslov do Kremnice a Prešporku, dary, hostenie; príjmy z pokút pred súdom. Nedokladajú: pokuty richtára mimo súdu (1526-04), ceny trhu, súkromné platby. Stav: zachovaný a čítaný pre jeseň 1526, zväzky s medzerami.

Účty farského kostola. Dokladajú: zvonenie (veľké, malé), hrob (veľký, malý), sviece, platcu a deň podľa sviatku; teda úmrtie a pohreb, ak ich niekto zaplatil. Nedokladajú: meno zomrelého, vek, príčinu, priebeh, kto bol pri tom. Jediný prameň, ktorým je doložené úmrtie osoby v 1526-04 (sobota po sv. Františkovi, platca hostinský). Stav: zachovaný a čítaný; písmo čitateľné; bez druhého prameňa na porovnanie: zväzky susedných rokov sa nezachovali. Verdikt 1526-04 stojí

na ňom a na ničom inom.

Účty bratstva (bruderláda). Dokladajú: pohreby členov, podporu vdov a sirôt členov, príspevky; teda úmrtie haviara, ktorý bol členom, a vek, v ktorom umierali majstri. Nedokladajú: nečlenov, deti nečlenov, hostinského, cudzincov. Stav: zachovaný a čítaný v časti, zvyšok nečitateľný.

Korešpondencia banských miest a Kremnickej komory. Dokladá: kedy sa mestá dozvedeli o Moháči (september 1526), pokyny kráľovnej Márie z Prešporku, žiadosti o obranu, o mincu a o poslov, postoj miest k voľbe Zápoľského (november) a Ferdinanda (december). Nedokladá: jednotlivcov v meste, cudzincov, obchod. Stav: zachovaný a čítaný výberovo; časť fondu Kremnickej komory zachovaná a nečítaná.

Súdny zápis o povstaní baníkov (3. septembra 1526). Dokladá: nočný útok na Banskú Bystricu 3. augusta 1526, požiare v troch častiach mesta, vyplienený farský majer, mesto držané niekoľko dní; výpovede z mučiarne (Ondrej Kollár, Ondrej Kotzko, Matej Siegel); podpisy šľachtu a banských miest vrátane Štiavnice. Nedokladá: účasť haviarov zo Štiavnice menovite. Stav: zachovaný a čítaný, v edícii.

Brodaričova správa o bitke pri Moháči (1527). Dokladá: priebeh 29. augusta (útok popoludní, dve hodiny), smrť kráľa, padlých prelátov (dvaja arcibiskupi, piati biskupi) a barónov menovite. Nedokladá: počet padlých (14 až 16 tisíc je odhad základne), radových, sluhov, kupcov

a zásobovanie pri vojsku, pisára z Budína ani jeho syna. Stav: zachovaný a čítaný; vydaný tlačou 1527. Prameň pre 3.1.6 rev. 8; svedectvo tímu ju nedopĺňa.

8.3 Zakázané typy.

Súkromná účtovná kniha hostinca alebo kupca. Ako typ existovala; pre Štiavnicu je nezachovaná. Základňa nedokladá zväzkom, ktorý nedrží v ruke.

Matrika zomrelých. V roku 1526 ako typ neexistuje. Kniha pokrstených bola nariadená vesprémskou synodou roku 1515 a pre Štiavnicu je nezachovaná; Tridentský koncil roku 1563 nariadil knihy pokrstených a sobášených a kniha zomrelých sa ako typ presadzuje až po roku 1614 (*Rituale Romanum*), v praxi neskôr. Úmrtie osoby sa pre rok 1526 dokladá výhradne účtami (8.2). Verdikt, ktorý sa pre rok pred 1614 odvolá na matriku zomrelých, je neplatný a operatívce ho nevykoná.

8.4 Nedoložiteľné pre rok 1526. Meno dieťaťa hostinského. Pisár z Budína a jeho syn. Chlapec v otcovom kabátcí, ktorý sa pri Moháči pýtal sluhu na útok. Pokuta richtára. To, čo sa s tímom 1526-A stalo po vete z roku 1527; vrstva 1527 sa otvára podľa 6.2.3.

Doslov

Šesť misií, päť ľudí a jedna archivárka. V prameňoch z toho zostalo: dve vety v mestskej knihe, jedna v banskej, položka v účtoch farského kostola za malé zvonenie, malý hrob a sviece, a v Brodaričovej správe o bitke mená prelátov a barónov, ktoré tam boli aj predtým. Všetko doložené. Nič zmenené. Základňa každý z tých riadkov poznala skôr, než tím vyslala.

Čo v prameňoch nie je, je dlhšie. Pisár pod hradom a jeho syn. Chlapec pri ohni, ktorý sa pýtal sluhu, či by útočil. Meno dievčaťa, ktoré si umývalo zuby popolom. Základňa o nich vie to, čo vedela vždy: nič. Tomu hovorí nedoložitelnosť.

Tím nezachraňoval ľudí. Ľudia roku 1526 zomreli v roku 1526 a tím pri tom stál s rukami, ktoré vedeli viac, než smeli. Zachraňoval záznam o nich. To, čo urobil, bolo v prameňoch skôr, než odišiel. Či to stačí, kniha nehovorí. Nehovorí to ani Hana, a tá to vie najdlhšie zo všetkých.

Komora je jedna vo všetkých storočiach. Základňa vedie rozvrh jej obsadenia. V riadku pre máj 1526 je tichý záznam a schválená misia. V riadku pre rok, v ktorom niekto uložil do výklenku zväzok s menom Thomas Fischer, nie je nič. Ten riadok je niekde okolo roku 1470, podľa malty, a základňa doň ešte nikoho nevyslala. Vyšle. Je to doložené.

Ktoré z troch pravidiel by ste porušili ako prvé?

Poznámka mimo knihy: jedna položka v účtoch farského kostola je vymyslená, v skutočnom type prameňa a v skutočnom fonde. Všetko ostatné je z prameňov alebo je v nich možné.

Rita Singula

Tiráž

Rita Singula

Štiavnica 1526. Tichý záznam

Edícia Štôľňa

Text © 2026 TriSoft Forever s.r.o.

Obálka a ilustrácie © 2026 TriSoft Forever s.r.o.

Slovak edition © 2026 TriSoft Forever s.r.o.

Všetky postavy a udalosti v tejto knihe sú vymyslené. Akákoľvek podobnosť so skutočnými osobami alebo udalosťami je náhodná.

Vydalo vydavateľstvo TriSoft Forever s.r.o., 2026,
1. vydanie.

Jazyková korektúra: s podporou AI

Grafická úprava a sadzba: TriSoft Forever s.r.o.

kniznica.ixy.sk · vydavatelstvo@trisoft.sk

Ako táto kniha vznikla

Túto knihu sme vytvorili s výraznou pomocou nástrojov umelej inteligencie. Píšeme to otvorene, aby ste vedeli, čo držíte v ruke.

Čo urobil človek. Námet a myšlienkový základ knihy, jej stavbu, zadanie pre každú kapitolu, rozhodnutia o tom, čo v texte zostane a čo ide preč, a schválenie finálnej podoby pred vydaním. Bez tejto časti by kniha nevznikla – žiadny nástroj si ju nevymyslel sám.

Čo urobila umelá inteligencia. Prvé znenie kapitol podľa zadaní, redakčné pripomienky a revízie, jazykovú korektúru, ilustrácie a obálku.

Kto za to zodpovedá. Rita Singula je autorský pseudonym vydavateľstva. Za obsah knihy – za jej tvrdenia, fakty aj prípadné chyby – zodpovedá vydavateľ TriSoft Forever s.r.o., nie meno na obálke a nie použitý nástroj.

Podiel AI: text – prvý draft a korektúra · ilustrácie – generované